Ἀριθ. 287 – Λεπτὰ εἴκοσι.

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ἑνδέκατος — Συνδρομὴ ἐτησία: Ἐν Ἀθήναις, φρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἐτησιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6 — 28 Ἰουνίου 1881

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΣΟΥΛΙΩΤΙΚΗ

Ὅτε ἐν ἔτει 1800 ὁ Ἀλῆ πασᾶς ἐπολέμει πεισματωδῶς τὸ Σούλιον, ἀπελπισθεὶς τοῦ νὰ καθυποτάξῃ τοὺς ἡρωϊκοὺς ἐχθρούς του διὰ τῶν ὅπλων, προσέφυγε κατὰ τὸ σύνηθες αὐτῷ εἰς τὴν πανουργίαν, ἀποπειραθεὶς, ἀλλὰ μάτην, δωροδοκίαν πρός τινας τῶν ἐξοχωτέρων ὁπλαρχηγῶν. Ὁ Τσήμας Ζέρβας, εἰς ὃν προσήνεγκεν ὀκτακόσια πουγγία καὶ τὰς ὑψίστας ἐν Ἰωαννίνοις τιμὰς ἀντὶ τῆς προδοσίας τῶν πατριωτῶν αὐτοῦ, ἐπέστειλεν αὐτῷ τὰ ἑξῆς·

»*Βεζύρη Ἀλῆ Πασᾶ,*

«Σ' εὐχαριστῶ πολὺ γιὰ τὴν ἀγάπην ποῦ ἔχεις γιατ' ἐμένα· μόν' τὰ πουγκιά σου ποῦ μοῦ γράφεις μὲ τὸ Μπέτσο νὰ μοῦ τὰ στείλῃς, νὰ μὴ μοῦ τὰ στείλῃς, γιατὶ δὲν ξέρω νὰ τὰ μετρήσω καὶ δὲν ξέρω τί νὰ τὰ κάνω· μόν' καὶ ἂν ἤξερα, πάλι δὲν ἤμουν εὐχαριστημένος νὰ σοῦ δίνω οὔτε ἕνα λιθάρι ἀπὸ τοὺς βράχους τῆς πατρίδος μου, καὶ ὄχι νὰ φύγω ἀπὸ τὸ Σοῦλι διὰ τὰ πουγκιά σου, καθὼς ὁποῦ φαντάζεσαι. Τιμαὶς καὶ δόξαις ποῦ μοῦ ὑπόσχεσαι νὰ μοῦ δίνῃς δὲν μοῦ χρειάζονται, γιατὶ εἰς ἐμένα πλοῦτος, δόξαις καὶ τιμαὶς εἶνε τὰ ἄρματά μου, ὅπου μὲ ἐκεῖνα φυλάω τὴν πατρίδα μου, τὴν ἐλευθερίαν μου καὶ τὰ παιδιά μου, καὶ τιμῶ καὶ τ' ὄνομα τοῦ Σουλιώτου καὶ ἀποθανατίζω καὶ τὸ ἰδικόν μου ὄνομα.

ΤΣΗΜΑΣ ΖΕΡΒΑΣ».

Ο ΙΑΤΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ

[Μυθιστορία Ι. Ῥουφφίνη.—Μετάφρ. Ἀγγέλου Βλάχου].

Συνέχεια· ἴδε σελ. 387.

ΙΓ'

Ἐπὶ τῆς λέμβου.

Μετὰ μεσημβρίαν τινὰ περιεπάτει ἡ Λουκία ὡς συνήθως ἐν τῷ κήπῳ, στηριζουσα τὸν βραχίονα ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ πατρός της. Ὁ Ἀντώνιος, ὅστις προηγεῖτο αὐτῶν ὀλίγα βήματα, ἔσυρε τὸν μάνδαλον τῆς μικρᾶς θύρας, ἥτις ἔφερεν εἰς τὴν ἀκτὴν, καὶ ὡδήγησεν αὐτοὺς διὰ μικρᾶς κατωφερείας μέχρι τοῦ αἰγιαλοῦ. Ἡ ἀτραπὸς, ὁμαλὴ καὶ ἐπιμελῶς καθαρισμένη ὡς κήπου δενδροστοιχία (ὁ Βαττίστας φαίνεται εἶχέ πως συντελέσει εἰς τοῦτο), ἐφράσσετο ἑκατέρωθεν δι' ἀπείρων κιτρίνων, λευκῶν καὶ ῥοδινῶν ἀνθέων, ἅτινα ἐφύοντο ἀπὸ τῆς αὐχμηρᾶς ἄμμου ζωηρὰ καὶ δροσώδη, ὡς ἂν εἶχον φυτευθῆ ἐπὶ τοῦ λιπαρωτέρου ἐδάφους.

Ἡ Λουκία τοσοῦτον ἀπλήστως ἐθεώρει, ἐθαύμαζε καὶ ἔδρεπεν αὐτὰ, προσέχουσα συνάμα εἰς τὰς ἐξηγήσεις τοῦ Ἀντωνίου περὶ τοῦ ἰδιαιτέρου ἐκείνου εἴδους τῶν θαλασσίων φυτῶν, ὥστε δὲν παρετήρησε τὸν Βαττίσταν, ὅστις, μετά τινος ἄλλου ἵστατο πλησίον λέμβου, σκεπομένης ὑπὸ ποικιλοχρόου σκηνώματος. Ἡ νεαρὰ κόρη δὲν εἶδε τὸ ἀκάτιον, οὗτινος ἡ πρῴρα ἐβυθίζετο ἤδη ἐντὸς τῶν ὑδάτων, οὐδὲ τοὺς παρ' αὐτῇ ἱσταμένους, εἰμὴ ὅτε προσήγγισεν.

— Ὦ! τί ὡραία λέμβος! ἀνεφώνησε.

— Καὶ αὐτὴ καὶ τὸ πλήρωμα εἶνε εἰς τὰς διαταγάς σας, τῇ εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἂν ἔχετε διάθεσιν νὰ τὰ μεταχειρισθῆτε.

— Εὐχαρίστως, ἀπήντησε περιχαρὴς ἡ Λουκία. Θὰ εὐχαριστηθῶ πολὺ νὰ κάμω ἕνα μικρὸν περίπατον ἐπὶ τῆς ὡραίας αὐτῆς καὶ μαγευτικῆς θαλάσσης! Συμφωνεῖς, πατέρα, αἴ; — Ἀλλὰ, προσέθηκε μετά τινος δειλίας, εἶνε φρόνιμον νὰ τὸ κάμῃ κανεὶς μὲ δύο μόνον ναύτας;

— Θὰ ἦσθε τόσον ἀσφαλὴς, ὅσον καὶ εἰς τὸν ἐξώστην σας, ἀπεκρίθη ὁ Ἀντώνιος. Ὁ Βαττίσας εἶνε λεμβοῦχος ἐπιτηδειότατος, γνωρίζει νὰ διαχειρίζεται λαμπρὰ καὶ τὸ ἱστίον καὶ τὰ κωπία. Οἱ συμπατριῶται τοῦ Κολόμβου ἀναγνωρίζονται ὡς τέλειοι ναυτικοὶ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἄγγλων. Νοήμων κυβέρνησις, ἐξηκολούθησεν ὁ Ἀντώνιος, δίδων τὴν χεῖρά του εἰς τὴν Λουκίαν, ἵνα εἰσέλθῃ εἰς τὴν λέμβον, θὰ ἔκαμνε θαύματα μὲ τοιαῦτα στοιχεῖα, ἀλλά . . .

Καὶ συνεπλήρωσε τὴν φράσιν του στενάζων καὶ ὑψῶν τοὺς ὤμους.

— Ἐλᾶτε, εἶπεν ἡ Λουκία, θεωροῦσα τὸν ἰατρὸν, δὲν ἤλθαμεν ἐδῶ διὰ νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ κυβερνήσεων καὶ πολιτικῆς, ἀλλὰ διὰ νὰ διασκεδάσωμεν.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐνέκλειον τοσαύτην συγχρόνως γυναικείαν ἀγαθότητα καὶ παιδικὴν χαρὰν, ὥστε ὁ ἰταλὸς δὲν ἐπειράχθη ὑπὸ τῆς γενομένης αὐτῷ παρατηρήσεως. Ἡ Λουκία δὲν ἤθελε ν' ἀκούῃ ὁμιλοῦντα τὸν Ἀντώνιον κατὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ τόπου του εἰμὴ μόνον ὅτε δὲν παρίστατο ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Ἡ θάλασσα οὐδεμίαν εἶχε ῥυτίδα. Εὑρεῖαι δὲ μόνον γαλακτώδεις ζῶναι, ἄλλαι κατ' εὐθεῖαν

ἀναπτυσσόμεναι καὶ ἄλλαι καμπυλούμεναι ἐπιχαρίτως διέκοπτον ἐκ διαλειμμάτων τὴν διαφάνειαν τοῦ κυανοῦ της χρώματος. Ὁ Βαττίστας καὶ ὁ σύντροφός του ἀνέπτυξαν εὐθὺς τὴν ῥώμην τῶν μυωδῶν των βραχιόνων, ὁ δὲ πρῶτος ἐξ αὐτῶν ἀπέφευγε διαρκῶς νὰ βλέπῃ τὴν μὶς Δάϐεν, ἥτις καθημένη εἰς τὴν πρύμναν ἐπὶ προσκεφαλαίου ἐπίτηδες τεθειμένου, ἔσχιζεν ἠρέμα τὸ κῦμα διὰ τῶν λεπτοφυῶν της δακτύλων, παραδιδομένη ἐντελῶς εἰς τὰ εὐάρεστα αἰσθήματα ὅσα ἐμαρτύρει τὸ ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτῆς ἐπανθοῦν μειδίαμα. Ἔπλευσαν οὕτω ταχέως πέραν τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βορδιγέρας, καὶτότε νέον αἴφνης καὶ λαμπρὸν πανόραμα ἀνεπτύχθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.

Λόφων σειρὰ μεγαλοπρεπής, ἐρειδομένων ἐπὶ ζυγοῦ ὑψηλῶν ὀρέων, ἀνεπτύσσετο κυκλοτερῶς ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς, διακοπτομένη καθ' ὅλον αὐτῆς τὸ μῆκος ὑπὸ ἀκρωτηρίων καὶ ὅρμων, καὶ ποικιλλομένη ὑπὸ γραφικωτάτων πόλεων καὶ χωρίων.

Οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ ψυχὴ τῆς Λουκίας ἀπήλαυον ἐν σιγῇ τὸ θέλγητρον τῆς σκηνῆς ἐκείνης, ἣν ἡ πορφυρᾶ ἀνταύγεια τοῦ δύοντος ἡλίου περιέϐαλλε μαγευτικὴν καὶ ἀνέκφραστον λαμπρότητα. Ἐφ' ὅσον ηὔξανεν ἐν αὐτῇ τὸ αἴσθημα τῶν καλλονῶν, αἵτινες τὴν περιεκύκλουν, ἐπὶ τοσοῦτον κατενόει πόσον κεναὶ καὶ ἀσθενεῖς ἦσαν αἱ θαυμασιαι καὶ φράσεις, δι' ὧν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐδήλου τὸν θαυμασμόν της. Ὁ Σὶρ Ἰωάννης τοὐναντίον καίτοι ἀπὸ μακροῦ οἰκεῖος πρὸς τὸ θέαμα, ἐξέφραζε δι' ἐπιφωνημάτων τὸν ἐνθουσιασμόν του, καὶ συνεπέραινε λυπούμενος, ὅτι τὸ πανδοχεῖον δὲν ἔκειτο πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Βορδιγέρας.

Ἀλλ' ὁ κόλπος τοῦ Σπεδαλέττι, καὶ τὰ πρὸς ἀνατολὰς τρία γνωστά του ἀκρωτήρια προὐκάλουν ἰδίως τὸν πανηγυρισμὸν τῆς Λουκίας. Παρεδέχετο ὅτι πρὸς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας ἦτο ἡ θέα ποικιλωτέρα καὶ μᾶλλον ἐκτεταμένη· ἀλλὰ, κατὰ τὴν γνώμην της, ἡ θέα ἐκείνη δὲν εἶχε τὴν ἁρμονικὴν ἑνότητα καὶ τὸ ἐπιϐάλλον μεγαλεῖον, ἅτινα ἐχαρακτήριζον τὸ πρὸ τοῦ πανδοχείου ἐκτυλισσόμενον τοπεῖον.

— Ζωγράφος, ἔλεγεν ἡ Λουκία, θὰ προετίμα ἴσως τὴν πρώτην εἰκόνα· ἀλλ' εἰς ποιητὴν, εἶμαι βεϐαία, θὰ ἐνέπνεεν ἡ δευτέρα πολὺ πλείονας ἰδέας ἐξ ἐκείνων, αἵτινες θίγουσι τὴν καρδίαν.

— Ἀλήθεια; εἶπε φαιδρῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης· μήπως ἔγεινεν ἡ κόρη μου ποιητής;

— Τίς οἶδε; ἀπήντησε μειδιῶσα καὶ ἐρυθριῶσα συνάμα ἡ καλὴ κόρη. Ἡ Λουκία ᾐσθάνετο ἀληθῶς εἶδός τι ποιητικῆς ἐμπνεύσεως ἐν τῷ ϐάθει τῆς ψυχῆς της.

Μεταξὺ δύο συμφύτων λόφων, κειμένων ὀλίγον πρὸς δυσμὰς τῆς Βορδιγέρας, ἐφάνη αἴφνης τὸ λευκὸν palazzino τοῦ κόμητος, περιϐαλλόμενον τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὑπὸ πορφυρᾶς ἀτμοσφαίρας.

— Ἰδοὺ, ἀνεφώνησεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, δακτυλοδεικτῶν εἰς τὴν θυγατέρα του τὸ ὡραῖον μικρὸν μέγαρον, εὔμορφον ἀντικείμενον διὰ τὴν γραφίδα σου.

— Ὁ κόμης, εἶπεν ὁ Ἀντώνιος, ἔχει πολλὴν καλλαισθησίαν. Ἐξέλεξε μόνος του τὴν θέσιν καὶ ἔδωκε τὸ σχέδιον τῆς οἰκίας του.

— Τότε λοιπὸν, παρετήρησεν ὁ βαρωνέτος, εἶνε ἐπιτηδειότερος παρ' ὅ,τι ἐνόμιζον. Αὐτὴ ἀκριϐῶς εἶνε ἡ μόνη θέσις ἁρμόζουσα εἰς αὐτὸ τὸ οἰκοδόμημα.

— Ἀληθῶς ὑπέλαϐεν ὁ ἰατρός. Ὅπου καὶ ἂν τὸ μεταθέσῃ τις, θὰ χάσῃ.

— Ὅ,τι λέγετε διὰ τὴν οἰκίαν τοῦ κόμητος, εἶπεν ἡ Λουκία, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰς ὅλας τὰς πόλεις καὶ τὰ πολυάριθμα χωρία, τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἀπ' ἐδῶ. Καὶ αὐτὴ ἡ ἐσχάτη καλύϐη των φαίνεται τοποθετημένη ἐκεῖ ὅπου ἔπρεπε νὰ ἦνε. Δὲν νομίζετε, ἰατρέ;

— Ὁ ἀμερόληπτος θαυμασμός σας, ἀπήντησεν ἐκεῖνος μειδιῶν, μ' ἐνθαῤῥύνει νὰ σᾶς εἴπω, ὅτι ἡ φυλὴ ἥτις κατοικεῖ αὐτὴν τὴν χώραν εἶνε φυλὴ καλλιτεχνῶν, οἵτινες δὲν γνωρίζουν κἂν ὅτι εἶνε καλλιτέχναι· τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ εἶν' ἐδῶ ἔμφυτον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ὅσον ἀκαλλιέργητον καὶ ἂν ἦνε, ἐκδηλοῦται διὰ τῆς ἐκλογῆς τῆς θέσεως μιᾶς οἰκίας, διὰ τῆς κατασκευῆς μιᾶς πόλεως ἢ ἑνὸς χωρίου, διὰ τοῦ τρόπου καθ' ὃν εἶνε τεθειμένον ἓν ἄνθος εἰς τὴν κόμην μιᾶς γυναικός. Ἴσως ἀπεφάσισεν οὕτως ἡ φύσις διὰ νὰ συμφωνῶσι τὰ ἔργα της πρὸς τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, εἰς τὴν προνομοιοῦχον αὐτὴν γῆν. Ἂν παρατηρήσητε τὴν στάσιν καὶ τὰς χειρονομίας τῶν ἀνθρώπων, τὸν τρόπον καθ' ὃν προσαρμόζουν τὰ χρώματα, τὴν χάριν μὲ τὴν ὁποίαν φοροῦν τὴν ἁπλῆν των ἐνδυμασίαν, θ' ἀνακαλύψετε πάραυτα φυσικήν τινα καλλαισθησίαν, τὴν ὁποίαν ὀφείλουν εἰς τὴν περιστοιχοῦσαν αὐτοὺς φύσιν. Λάϐετε, ἐν παραδείγματι, τὸ ἀνδρικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, τὸ ὁποῖον δὲν εἶνε ἄλλο τίποτε ἢ ἁπλοῦς κόκκινος σκοῦφος μὲ μελανὰς σειράς, ἢ τὸ ἁπλοῦν χρωματιστὸν μανδήλιον, μὲ τὸ ὁποῖον δένουν αἱ γυναῖκες τὴν κεφαλήν των. Τί ἁπλούστερον; καὶ ὅμως παρατηρήσατε κατὰ πόσους διαφόρους γραφικωτάτους τρόπους φορεῖται καὶ τὸ ἓν καὶ τὸ ἄλλο. Ἡ νέα χωρικὴ, ἡ ὁποῖα φέρει ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της ἢ ὑπὸ τὸν βραχίονά της ἓν δεμάτιον χόρτου διὰ τὴν ἀγελάδα της, δὲν λησμονεῖ ποτὲ νὰ δέσῃ εἰς τὸ ἄκρον τοῦ δεματίου ὀλίγους μήκωνας, ἢ κυάνους ἢ ἄλλα ἄνθη τῆς ἐποχῆς.

— Εἶνε ἐν γένει ὡραῖαι αἱ γυναῖκες; ἠρώτησεν ἡ Λουκία.

— Ναί· ἔχουσι δηλαδὴ ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ὡραίας φυλῆς, ἀπήντησεν ὁ Ἀντώνιος, μεγάλους σχιστοὺς ὀφθαλμοὺς, κόμην ἄρθονον, ὡραῖον λαιμὸν, μικροὺς πόδας. Ἀλλὰ τὰ περισσότερα, καὶ ἰδίως τὴν κόμην των, καταστρέφει ἡ ὑπερϐολικὴ ἐργασία. Ἡ Σπεράντσα εἶνε ὡραῖον δεῖγμα τῆς καλλονῆς τῶν γυναικῶν μας.

— Ὦ, εἶνε ὡραία ἀληθῶς, ἀνεφώνησεν ἡ Λουκία τοσοῦτον ἐνθουσιωδῶς, ὥστε ὁ Σὶρ Ἰωάννης ὕψωσεν εὐθὺς τοὺς ὀφθαλμούς του κ' ἐθεώρησε τὴν θυγατέρα του.

— Ἀλήθεια! εἶπε· καὶ ὅμως παράδοξον, ποτὲ δὲν τὸ εἶχα παρατηρήσει.

— Διότι δὲν τὴν ἐκύτταξες ποτὲ, πατέρα, ἀπήντησε γελῶσα ἡ Λουκία. Ἂν εἶχες δοκιμάσει εἰκοσάκις, καθὼς ἐγὼ, νὰ κάμῃς τὴν εἰκόνα της, ἤθελες παρατηρήσει τὴν κομψότητα καὶ τὴν χάριν ὅλων της τῶν χαρακτηριστικῶν.

— Ἐξαίρετα, μὶς ἐξαίρετα! ἀλλὰ ποῦ ἀπεκτήσατε, παρακαλῶ, ὅλην αὐτὴν τὴν καλλιτεχνικὴν φρασεολογίαν, ὑπέλαϐεν ὁ πατὴρ μετά τινος ἐκπλήξεως. Φαίνεται, ἰατρὲ, ὅτι αἱ ὁμιλίαι σας ἐπηρέασαν τὴν μικρὰν ἀγγλίδα μας.

— Πιθανὸν, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρὸς ἠρέμα μειδιῶν. Ὁπωσδήποτε, εἶμαι τῆς γνώμης τῆς μὶς Δάϐεν. Ἡ Σπεράντσα εἶνε καλλονὴ, καὶ ὁσάκις τὴν εἶδα νὰ πλύνῃ εἰς τὴν πηγὴν, ἐνθυμήθην πάντοτε τὴν Ναυσικᾶν τοῦ Ὁμήρου. Ἂν ὅλον της τὸ σῶμα ἦτο ἀνάλογον πρὸς τὴν μορφὴν καὶ τὸν θώρακά της, ἡ κόρη τῆς Ῥόζας ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον τῆς Ἥϐης.

— Πρέπει νὰ παρατηρήσω προσεκτικῶς αὐτὴν τὴν καλλονὴν, ὅταν ἐπιστρέψωμεν, προσέθηκεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης.

Τὸ ἀκάτιον ἐπέστρεφεν ἤδη πρὸς τὴν Βορδιγέραν, καὶ μετὰ μικρὸν ἡ πρῴρα του ἐϐυθίζετο εἰς τὴν ἄμμον τοῦ αἰγιαλοῦ. Ὁ Ἀντώνιος ἐπήδησεν ἀμέσως ἔξω καὶ προσέφερε τὴν χεῖρά του εἰς τὴν Λουκίαν· ἀλλ' ἡ νεαρὰ ἀγγλὶς ἀπεμάκρυνεν αὐτὴν φαιδρῶς καὶ ἐπήδησεν εἰς τὴν ἀκτὴν χωρὶς τινος ϐοηθείας. Ὁ Ἀντώνιος ἔϐαλε κραυγὴν τρόμου.

— Εὖγε, Λουκία! ἐφώνησεν ὁ βαρωνέτος, ὅστις εἶχε παρατηρήσει τὸ μικρὸν ἐπεισόδιον. Ἰδοὺ ἀσθενὴς διεκδικοῦσα τὴν ἐλευθερίαν της καὶ σπεύδουσα ν' ἀπαλλαγῇ τοῦ ἰατροῦ της.

Διατί οἱ λόγοι οὗτοι, οἵτινες ἐῤῥέθησαν χωρίς τινος ὑποκεκρυμμένης κακίας, ἀλλ' ἀφελῶς τοὐναντίον καὶ μετὰ πολλῆς φαιδρότητος, ἐσκίασαν αἴφνης τὸ μέτωπον τοῦ Ἀντωνίου; Ὁ ἰατρὸς ἀπέδωκε προφανῶς εἰς αὐτοὺς σημασίαν ἣν δὲν εἶχον. Πᾶς ἄνθρωπος ἔχει στιγμάς τινας ὑπεραισθησίας, καὶ εἰς τοιαύτην τινὰ διετέλει, φαίνεται, ὁ ἰατρός. Οὐδὲν ἀπήντησε πρὸς τοὺς εὐθύμους λόγους τοῦ Σὶρ Ἰωάννου, κ' ἐπροπορεύθη μόνος τοῦ πατρὸς καὶ τῆς κόρης. Ἡ Λουκία, ἧς τὴν ἀντίληψιν καθίστα ὀξυτέραν ἡ συμπάθεια, ἐννόησε τὴν σιωπήν του καὶ πλησιάσασα εἰς αὐτὸν, παρεπονέθη ὅτι ἦτο κουρασμένη. Ὁ Ἀντώνιος τῇ προσέφερεν ἀμέσως τὸν βραχίονά του, κ' ἐπέστρεψαν οὕτω οἱ τρεῖς εἰς τὸ πανδοχεῖον, χωρὶς ν' ἀνταλλάξωσι λέξιν. Ὁ Ἀντώνιος ἀπεχαιρέτισε τότε τοὺς φίλους του, κ' ἐτράπη ν' ἀναχωρήσῃ· εἶτα δὲ, ἐπιστρεφόμενος αἴφνης, εἶπε μετὰ προσποιητῆς ἀδιαφορίας:

— Ἀλήθεια, Σὶρ Ἰωάννη, εἶνε σήμερον, νομίζω, ἡ τεσσαρακοστὴ ἡμέρα τῆς αἰχμαλωσίας σας.

Αἱ παρειαὶ τῆς Λουκίας ὠχρίασαν.

— Ἄ! εἶπεν, ἐκπλαγεὶς κἄπως ὁ βαρωνέτος.

— Μάλιστα, καὶ ἡμέρα ἑπομένως τῆς ἀπελευθερώσεώς σας, ἐξηκολούθησε λέγων μετά τινος ζωηρότητος ὁ Ἀντώνιος. Εἶνε καθῆκον εὐχάριστον δι' ἐμὲ νὰ σᾶς ἀναγγείλω, ὅτι ἡ μὶς Δάϐεν εἶν' ἐντελῶς εἰς κατάστασιν νὰ ὑποστῇ ἀκινδύνως τοὺς κόπους τῆς ὁδοιπορίας.

Θαῦμα θαυμάτων! Ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν ἀνεσκίρτησεν ἐξ ἀγαλλιάσεως πρὸς τὴν εἴδησιν ταύτην· δὲν ἐῤῥίφθη εἰς τὸν τράχηλον τοῦ ἐλευθεροῦ του ἐν παραφορᾷ εὐγνωμοσύνης, οὐδ' ἔσφιγξε κἂν ἐν διαχύσει τὴν χεῖρά του. Τοὐναντίον τὸν ἀφῆκε ν' ἀναχωρήσῃ, ὀλίγας μόνον λέξεις ψιθυρίσας ἐν ἀμηχανίᾳ.

— Ἄ, ἀληθῶς. . . πολὺ καλά. . . εὐχαριστῶ!

Καὶ παρηκολούθησε τὴν Λουκίαν χωρὶς νὰ εἴπῃ τι ἄλλο. Διατί ἄρά γε ἀποδέχεται τοσοῦτον ψυχρῶς ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἀγγελίαν τοσοῦτον ἀνυπομόνως προσδοκωμένην;

Δὲν εἶνε λοιπὸν πλέον ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος, ὅστις πρό τινων μόλις ἑϐδομάδων θὰ ἐπλήρωνε διὰ τοῦ ἡμίσεος εἰσοδήματός του τὴν ἐκ τοῦ πενιχροῦ πανδοχείου ἀναχώρησίν του; Ὄχι· ὁ Σὶρ Ἰωάννης δὲν εἶνε πλέον ὁ ἴδιος· μετεϐλήθη, ἤλλαξεν, ἔγεινεν ἀπαθής· δὲν ἔχει πλέον δύναμιν ν' ἀποφασίσῃ, δὲν ἔχει τὸ θάῤῥος νὰ εἴπῃ: Αὔριον, μεθαύριον, μετὰ μίαν ἑϐδομάδα. Ὁ γηραιὸς εὐπατρίδης ὑπέστη ϐαθυτέρας καὶ ἀνεπαισθήτως τὴν ἐπίδρασιν τῆς κυκλούσης φύσεως· ὁ οὐρανὸς, ἡ θάλασσα, ὁ γλυκὺς καὶ μυροϐόλος ἀὴρ τὸν μετέϐαλον. Ὁ Ἀννίϐας εὗρε τὴν Καπύην του.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐκάθητο, δύσθυμος καὶ σιωπηλὸς, τῆς δὲ Λουκίας τὸ ϐλέμμα προσεπάθει ν' ἀναγνώσῃ εἰς τὰ ϐάθη τῶν ἐνδομύχων του διαλογισμῶν. Ἐναγωνίως ἀνέμενεν αὕτη τὴν ἔκϐασιν τῶν μελαγχολικῶν του σκέψεων, ὁ δὲ βαρωνέτος συνέσπα τὰς ὀφρῦς, ὡς ἄνθρωπος μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ ἀκριϐῶς καὶ ἐξηγήσῃ τοὺς ἰδίους του στοχασμοὺς καὶ τὰ ἴδια αὐτοῦ αἰσθήματα. Τέλος ἤρχισε ϐλέπων σαφέστερον τὰ πράγματα, καὶ κατενόησε πόσα ἄτοπα ἤθελεν ἔχει ταχεῖα ἀναχώρησίς του ἐκ Βορδιγέρας. Ἡ φυτολογικὴ συλλογὴ, ἣν παρεσκεύαζε διὰ τὸ Δάϐεν, δὲν εἶχεν ἔτι συμπληρωθῇ, ἡ δὲ τῆς Λουκίας ὑγεία εἶχε τοσοῦτον ϐελτιωθῇ ἀληθῶς, ὥστε κρῖμα θὰ ἦτο νὰ φύγωσι χωρὶς κατεπειγούσης ἀνάγκης. Τέλος δὲ, ἀφοῦ ὁ Ὥϐραὶ δὲν ἠδύνατο νὰ εὑρεθῇ ἐν Λονδίνῳ πρὸ τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ Αὐγούστου, καλὸν ὁπωσδήποτε θὰ ἦτο νὰ μείνῃ ἡ Λουκία ὅπου εὑρίσκετο, ἵν' ἀπολαύσῃ τὸν ἀέρα ἐκεῖνον, ὅστις τοσοῦτον τῇ ἦτο ὠφέλιμος.

Ὅτε κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα τοῦτο ὁ

Σὶρ Ἰωάννης, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἠθρίασεν ὡς ἡ μορφὴ ἀνθρώπου μαντεύσαντος αἴνιγμα.

— Τὸ εὐχάριστον εἶνε, εἶπεν ἐγειρόμενος, νὰ ἠξεύρωμεν ὅτι ἠμποροῦμεν νὰ ἀναχωρήσωμεν ὅταν θέλωμεν. Δὲν βλέπω ὅμως τὸν λόγον νὰ ἀναχωρήσωμεν εὐθὺς, ὡς προτείνει ὁ ἰατρὸς Ἀντώνιος, ἐκτὸς ἂν τὸ θέλῃ ἡ ἀγαπητή μου κόρη.

— Ὤ, ὄχι, πατέρα, σὲ παρακαλῶ· ἂς μείνωμεν ἀκόμη ὀλίγον καιρόν, ἀπήντησε ζωηρῶς ἡ Λουκία· εἴμεθα τόσον καλὰ ἐδῶ.

— Αἴ, τόσον καλά! ἐψιθύρισεν ὁ βαρωνέτος μετὰ κωμικοῦ τινὸς μίγματος εὐχαριστήσεως καὶ δυσαρεσκείας· τὸ κατ' ἐμὲ, ὁμολογῶ ὅτι δὲν βλέπω τὶ καλὸν θὰ ἔχωμεν, εἰμὴ μόνον τὴν πιθανότητα νὰ ψηθῶμεν ἐπὶ τέλους εἰς αὐτὸν τὸν φοῦρνον. Ἂν αὐτὸ σοῦ εἶνε ἀδιάφορον . . . Ἀλλ' εὐτυχῶς πρὶν ἀρχίσῃ ἡ ζέστη, θὰ ἔχωμεν φύγει.

Ὁ Σὶρ Ἰωάννης ἐστέναξεν ἀκουσίως. Συμβιβασθεὶς δ' ἐντελῶς πρὸς ἑαυτὸν, κατόπιν τῆς μικρᾶς του ἐκείνης δημηγορίας, κατέλιπε τὸ δωμάτιον, οὐδόλως ὑποπτευόμενος, ὅτι καὶ ἡ θυγάτηρ του ἤθελεν ἐπίσης στενάξει ἐκ βάθους τῆς ἀθῴας της καρδίας, ἂν ἐπρόκειτο ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ πανδοχείου. Πάντες οἱ πατέρες καὶ πᾶσαι αἱ μητέρες ἔχουσι παράδοξόν τι εἶδος ὁράσεως. Βλέπουσι καθαρώτατα τὰ μακρὰν κείμενα, καὶ χρειάζονται δίοπτρα διὰ νὰ ἴδωσι τὰ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των· τοιαύτη ἦτο καὶ τοῦ Σὶρ Ἰωάννου ἡ ὅρασις.

Μετὰ δύο ὥρας, ἐνῷ ἐτοποθέτει τὰ κομμάτια τοῦ ζατρικίου (ἡ Λουκία εἶχεν ἤδη μεταβῆ εἰς τὸ δωμάτιόν της), ὁ Σὶρ Ἰωάννης εἶπεν εἰς τὸν σιωπηλὸν πάντοτε ἰατρόν·

— Λοιπὸν φρονεῖτε πραγματικῶς ἰατρὲ, ὅτι τὸ κλίμα ἐδῶ τοῦ τόπου ὠφελεῖ ἰδιαζόντως τὴν κόρην μου;

Ὁ Ἀντώνιος ἐθεώρησε μετά τινος ἐκπλήξεως τὸν ὁμιλοῦντα πρὸς αὐτὸν, καὶ ἀπήντησε μετά τινας στιγμάς.

— Ἀρκεῖ, εἶπε, νὰ παραβάλετε τὴν Μὶς Δάβεν τῆς σήμερον μὲ τὴν πρό τινων ἑβδομάδων, καὶ δύνασθε νὰ ἀπαντήσετε μόνος σας εἰς τὴν ἐρώτησιν. Δὲν βήχει πλέον, τὸ χρῶμα της μετεβλήθη, κοιμᾶται καὶ τρώγει ἐξαίρετα.

— Τότε λοιπὸν ἡ γνώμη σας εἶνε, προσέθηκεν ὁ Σὶρ Ἰωάννης, ὅτι μακροτέρα ἐδῶ διαμονὴ θέλει συντελέσει πολὺ εἰς ἐνδυνάμωσίν της;

Ὁ Ἀντώνιος ἠσθάνθη ἀκατάσχετον διάθεσιν νὰ ἀνατρέψῃ καὶ τράπεζαν καὶ ἀδάκιον. Ἵνα περιπτυχθῇ τὸν ἄγγλον ὅστις βεβαίως οὐδὲ κἂν τὸ ἐσυλλογίζετο. Ὅσοι γονεῖς ἔχουσιν ἐρασμίας θυγατέρας δὲν ὑποπτεύουν πόσους διατρέχουσιν κινδύνους. Ἀλλ' ὁ ἰατρὸς κατώρθωσε ν' ἀνακτήσῃ τὴν ἀπάθειάν του, καὶ ἀπήντησε μεθ' ὅλης τῆς ἰατρικῆς του βαρύτητος:

— Δὲν διστάζω ν' ἀποφανθῶ καταφατικῶς. Δὲν ὑπάρχει κλίμα ὑγιεινότερον. Ἐκτὸς δὲ τοῦ βίος τακτικὸς καὶ ἥρεμος καὶ ἔλλειψις βιαίων συγκινήσεων εἶνε ἀληθὴς πανάκεια διὰ νεάνιδας ἀδυνάτους ὡς ἡ μὶς Δάβεν. Ἐκτὸς τούτου εἶμαι βέβαιος, ὅτι θαλάσσια λουτρὰ κατὰ τοὺς μῆνας τοῦ καύσωνος ἤθελον πολὺ τὴν ὠφελήσει.

— Τότε, ἀπήντησεν ὁ βαρωνέτος, θὰ συμβιβάσωμεν, ὑποθέτω, τὰ πράγματα, ὥστε νὰ μείνωμεν ἐδῶ κάτι περισσότερον. — Ἂς παίξωμεν τώρα· σεῖς ἀρχίζετε.

Ἔπαιξαν τρία παιγνίδια τὴν ἑσπέραν ἐκείνην. Ὁ δὲ Σὶρ Ἰωάννης ἔσχε τὴν ἁπλότητα νὰ ἐκπλαγῇ μεγάλως ὅτι ἐκέρδησε καὶ τὰ τρία.

Ὁ Ἀντώνιος, ἐπιστρέφων οἴκαδε εἰς Βορδιγέραν, ἔψαλλε καθ' ὁδόν: O bell' alma inamorata, τοσοῦτον περιπαθῶς καὶ μεγαλοφώνως, ὥστε τὸ ᾆσμά του ἐτίμα οὐ μόνον τῶν πνευμόνων του τὴν δύναμιν ἀλλὰ καὶ τὸ μουσικὸν αὐτοῦ αἴσθημα.

(Ἕπεται συνέχεια)

ΚΕΡΚΥΡΑ

[Μελέτημα Φερδινάνδου Γρηγοροβίου].

Συνέχεια· ἰδέ σελ. 356.

Ἐπὶ μίαν ὥραν διετρέχομεν ἐρήμους πεδιάδας καὶ παρήλθομεν μικρὰν θαλασσίαν σκηνογραφίαν — τὰ πάντα εἰσὶν ἤρεμα καὶ ἀκίνητα ὅσῳ τις προβαίνει ἀνερχόμενος τὰ ὄρη· σπανίως βλέπεις ἀνθρώπους ἐπὶ τῶν πεδιάδων, ἔστιν ὅτε χωρικοὺς, οἵτινες, πλαγίως ἐπὶ τῶν ὄνων καθήμενοι, κατέρχονται τὴν ὁδὸν, ἐνδεδυμένοι τὴν χωρικὴν στολὴν, κυανᾶς πλατείας ἀναξυρίδας, ζώνην ἐρυθρὰν, σκιάδιον ψιάθινον ἢ φέσιον. Ἐν ταῖς σχισμαῖς τῶν ὀρέων κρύπτεται ὁ θὼς, καὶ μόνην τὴν νύκτα τολμᾷ τὸ φοβερὸν ζῶον νὰ ἐξέλθῃ τῆς φωλεᾶς του. Ὑψηλὰ, ἐπὶ τῶν φαιῶν πτυχῶν ὀρους κεῖνται οἱ *Λάκωνες* καὶ περαιτέρω οἱ *Μακράδες*. Αἱ κῶμαι τῆς Κερκύρας συνωκίσθησαν ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς πειρατείας τὸ πλεῖστον ἐπὶ τῶν βουνῶν.

Ἤδη ἄνωθεν καθορᾶται κάτω ἡ ἰόνιος θάλασσα· φεγγοβολεῖ ἐν ποικίλαις σκηναῖς, ἐκ τῶν κόλπων προβάλλουσα εἰς σχήματα ἄγρια συνήθως· στεναὶ καὶ χιονόλευκοι εἰσὶν αἱ ἀμμώδεις ἀκταὶ περὶ τοὺς ἐρήμους ὑπερύθρους σκοπέλους· σειραὶ ἀκρωτηρίων ἐξέχουσιν ἐπὶ τῶν κυμάτων, τῶν περιβρεχόντων ἑτέραν σειρὰν ὑφάλων καὶ σκοπέλων. Οὐδεμία ἀνθρωπίνη μορφὴ ζῇ ἐπὶ τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης ἐρήμου παραλίας· τὴν σιγὴν διακόπτουσι μόναι αἱ τοὺς τόνους ἅρπας ὁμοιάζουσαι κραυγαὶ τῶν ἀγρίων λάρων, οἵτινες ἀκούραστοι πτερυγίζουσιν ἐπὶ τῶν κυανῶν κυμάτων· ὁμηρικὴ ναυαγὸς ἀπομόνωσις εἶναι ἐνταῦθα.

Ὅλη ἡ πρὸς τὸ ἰόνιον πέλαγος κερκυραϊκὴ παραλία στερεῖται λιμένος μέχρι τῆς ἀκτῆς *Τιμόνι*. Ἀφικόμεθα εἰς τοὺς πρόποδας ὄρους· ἐκεῖ ἐν μέσῳ τῶν κυμάτων ἐξέχει τὸ ἀρχαῖον Φαλακρὸν ἀκρωτήριον, τὸν μεσαιῶνα ἅγ. Ἄγγελος κληθέν· ἐκεῖ δὲ πλησίον διεσχισμένα καὶ ἐφθαρμένα καὶ φαιὰ ὄρη, ἐπὶ τῶν ὑψίστων ἄκρων τῶν ὁποίων ἵστανται κατηρειπωμένα τείχη παλαιῶν πύργων, ἑτέραν δὲ ἧττον κρημνώδη ἄκραν στεφανοῖ ἓν μοναστήριον. Ἤμεθα ἐν *Παλαιοκαστρίτσᾳ*. Ἡ ἄμαξα δὲν προχωρεῖ πέραν τοῦ κόλπου τοῦ βράχου, ἡμεῖς δὲ ἀναβαίνομεν εἰς τὸ μοναστήριον. Κυπάρισσοι, ἐλαῖαι, ἄρβυτος καὶ ἐρύκη, ὑψηλαὶ εὔφορβοι, λεπτίσκοι, μύρτοι καὶ τὰ μεγάλα κίτρινα ἄνθη τῆς φασκομηλέας θάλλουσιν ἀγρίως ἐπὶ τῶν εἰς ἐξώστας σχηματιζομένων βράχων· μεγαλοπρεπὴς θέα ἀνοίγεται ἐπὶ τῶν σκοπελογεμῶν κόλπων καὶ τὴν εὐρύχωρον θάλασσαν, ἐφ' ἧς οὐδὲν ἱστίον διακρίνεται· εἰκὼν, ὁμοία πρὸς τὸ ἀπώτατον ἀκρωτήριον τῆς Κίρκης ἐν Λατίῳ. Πρὸ τοῦ πυλῶνος τῆς μονῆς, ἧς ὑπέρκειται εἰκὼν μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Ἡ Κυρία ἡ Πορταΐτισσα» κάθηνται ὁ ἡγούμενος καὶ πλῆθος μελανειμόνων μοναχῶν, ἀτενιζόντων ἡμᾶς μετὰ ἀνατολικῆς ἀδιαφορίας καὶ οὕτως ἐπίσης ὑποδεξαμένων ἡμᾶς. Εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἥτις φαίνεται κενὴ καὶ πτωχή· αἱ λαμπάδες ἔχουσιν ὕψος στηλῶν. Κελλία λαβυρινθοειδῆ ἐπὶ ἐξωστῶν μεταξὺ καρποφόρων δένδρων χρησιμεύουσιν εἰς κατοικίαν τῶν μοναχῶν. Οὐδὲν, πλὴν τῆς Παλαιοκαστρίτσας, εἶδον ἀγριώτερον ἐν Κερκύρᾳ· εἶναι χώρα κατάλληλος μᾶλλον τῷ Ἀλάστορι τοῦ Shelley, τῷ πνεύματι τῆς ἐρημίας. Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη φύσις ἐπιδρᾷ ἴσως καὶ ἐπὶ τοῦ συναισθήματος τῶν μοναχῶν· ἐφάνησαν ἡμῖν ἄναυδοι μοναχοί· ἠπόρησα, πῶς δὲν ἐπιτάσσουσι τὴν ἀηδόνα, ἧς τὸ ᾆσμα ἐκ τοῦ μέσου τῶν μυρσινῶν κάτωθεν ἀντηχεῖ, νὰ σιωπήσῃ. Ἡ μονὴ αὕτη εἶναι μία τῶν ὀλίγων, ἃς οἱ Ἄγγλοι δὲν προήγαγον· ἡ μεγίστη ἐν ταῖς ἰονίοις νήσοις εἶναι ἡ τοῦ ἁγ. Γερασίμου ἐν Κεφαλληνίᾳ.

Ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τοῦ ἁγ. Ἀγγέλου διακρίνομεν τὰ ἐρείπια τοῦ ποτε ὀχυροῦ Ἀγγελοκάστρου. Τὸ φρούριον τοῦτο, ὃ ὁ Μαρμορᾶς τῷ αὐτοκράτορι Μιχαὴλ Κομνηνῷ, ἄλλοι τῷ Δεσπότῃ τῆς Ἠπείρου Μιχ. Ἀγγέλῳ ἀποδίδουσιν, ἐδέσποζεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τοῦ διαμερίσματος Γήρου. Οἱ Σαρακηνοὶ κατέστρεψαν τὴν πόλιν, ἀλλὰ τὸ φρούριον ἐπέζησεν. Ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος ἐπολιόρκει αὐτὸ ἡ Ἐνετία, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Κέρκυραν. Κατέπεσεν ἐν ἀγνώστῳ ἐποχῇ. Ἡ θέα τοῦ φρουρίου τούτου ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην τοὺς χρόνους τοῦ λατινικοῦ φεουδαλισμοῦ. Ἐν Ἑλλάδι οἱ Τοῦρκοι ἀρδὴν ἐξήλειψαν αὐτόν· οὐδεμία πλέον ἀριστοκρατία ὑπάρχει ἐκεῖ· ἡ Ἐνετία ὅμως εὗρε τὴν Κέρκυραν ἤδη ἀπὸ τῶν Ἀνδηγαυῶν διῃρημένην εἰς βαρωνίας, καὶ παλαιὰν ἀριστοκρατίαν ἐγκατεστημένην, ὧν οἱ διασημότεροι ἀρχηγοὶ ἦσαν οἱ Γότσοι, οἱ Ἀλλαμάνοι, οἱ Καβάσιλαι· εἰσεχώρησαν σὺν τῷ χρόνῳ ἐνετικοὶ οἶκοι, Θρόνοι, Duado, Βάρβαρο, Μαλιπιέρη, Κορνάρο, καὶ ἀπεδίωξαν ἐκείνους. Τὸν ΙΖ' αἰῶνα διήρητο ἡ νῆσος εἰς 14 τιμάρια. Βαρὺ ἐπεκάθισε τὸ τάγμα τῆς ἐνετικῆς ἀριστοκρατίας ἐπὶ τοῦ τραχήλου τῶν χωρικῶν, ἀλλ' οὐδέποτε οὕτω βαρὺ, ὡς ἐν Κρήτῃ· πλὴν τούτου, ἡ τύχη, ἣν οἱ Τοῦρκοι παρεσκεύασαν ταῖς ἑλληνικαῖς χώραις, ἐφείσθη τῆς Κερκύρας ὑπὸ τὴν ἐνετικὴν προστασίαν, καὶ διὰ τοῦτο θάλλουσιν ἔτι ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς κῆποι εὔκαρποι· ἡ ἐνετικὴ ἀρχὴ ἦν φειδωλὴ καὶ συνετή· καὶ πρώτη ἡ ἀδυναμία τῆς γηραζούσης δημοκρατίας διέφθειρεν ἐνταῦθα τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰς λοιπὰς κοινωνικὰς σχέσεις. Ἔπειτα ἐπεξετάθη καὶ μέχρι Κερκύρας ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις διασπείρουσα ἐκ τοῦ τριπτολεμείου ἅρματος αὐτῆς τὸν σπόρον νέων ἰδεῶν. Τὸ τιμαριωτικὸν σύστημα κατέπεσε, καὶ διὰ τῆς ἀποτινάξεως τοῦ φεουδαλικοῦ ζυγοῦ ἐνεκαινίσθη ἡ τῆς ἰδιοκτησίας τῶν χωρικῶν κατάστασις.

Ἐπιστρέφοντες οἴκαδε ἐπεσκέφθημεν τὸν *Ποταμὸν*, κείμενον, ὡς οἱ πλησίον *Ἐβροποῦλοι*, ἐν ὑψηλῇ καὶ περικαλλεῖ τοποθεσίᾳ καὶ τεθαμμένον μεταξὺ κήπων. Αἱ πλεῖσται τῶν οἰκιῶν ἔχουσι στοὰς, ὑποβασταζομένας ὑπὸ λευκῶν μαρμαρίνων ἢ κτιστῶν στύλων ἰταλιωτικοῦ ρυθμοῦ. Ἰδίαν ἐντύπωσιν ἐπροξένησέ μοι ἡ τῆς κώμης καθαριότης· ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ κῶμαι, ὧν οἱ κάτοικοι ἐργάζονται τοὺς ἀγροὺς καὶ οὐδεμίαν ἄλλην κτηνοτροφίαν ἔχουσι, πλὴν τῶν ἐρίφων καὶ αἰγῶν, εἰσὶν ἐπίσης καθαραί. Ὁ ποταμὸς διέκειτο ὑπὸ τὸ κράτος τῆς τοῦ Πάσχα ἀνίας· ἦτο πανηγυρικῶς ἔρημος. Ὀλίγα παιδία ἐσφαιροβόλουν ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ἐλαιῶν· ἐν τοῖς καφεπωλείοις ἐκάθηντο ἄνδρες σιωπηλοὶ καὶ ἀκίνητοι. Γέρων τις εἰσῆλθεν, ἐκάθισε σιωπηλὸς καὶ οὐδὲν ἐζήτησεν. Ἠρώτησα χαμηλοφώνως τὸν πανδοχέα, ἂν ἠδυνάμην νὰ προσφέρω ἀναψυκτικόν τι τῷ, καθ' ἃ ἐφαίνετο, πτωχῷ, ἐπὶ δὲ τῇ καταφατικῇ ἀπαντήσει τῷ προσέφερον καφέν. Ὁ γέρων ἠγέρθη, χαίρων ἐπὶ τῇ εὐνοίᾳ ταύτῃ, καὶ προσελθὼν ηὐχαρίστησεν ἡμᾶς ἐπὶ τῷ μικρῷ δώρῳ μὲ ἔκφρασιν πλήρη σεβασμοῦ. Εὐδαιμονέστεραι Ἀνατολὴ καὶ Μεσημβρία, ἐν αἷς ἡ φύσις καὶ τοὺς πενεστάτους τῶν ἀνθρώπων ἐξευγενίζει! Τινὲς εὐγενεῖς καὶ ἄριστοι παρ' ἡμῖν εἰσὶ φύσει ἧττον εὐγενεῖς τοῦ παρ' Ὁμήρῳ συβότου Εὐμαίου· πάντα ὀφείλει ὁ βόρειος μετὰ πόνου νὰ μάθῃ καὶ προσκτήσηται· τὸ ὕψιστον, πρὸς ὃ τείνει, ἡ *φύσις*, εἶναι προϊὸν τῆς σχολῆς τῆς σκέψεως. Θεωρῶν τὸ ἦθος τοῦ εὐγενοῦς τούτου πτωχοῦ ἐσκέφθην, ὅτι διὰ τοῦτο ὁ Ὅμηρος εἶναι τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἑλλήνων ποίημα, διότι ἀποδίδει αὐτοῖς πιστῶς τὴν φύσιν των, τὰ θεῖα χαρίσματα, τὴν ἐγγενῆ εὐγένειαν, τὴν χάριν, τὴν εὐπρέπειαν, τὴν δημοκρατικὴν κοινωνικὴν ἰσότητα τῶν Ἑλλήνων. Διὰ τοῦτο εὑρίσκει τις παρ' Ὁμήρῳ τὴν ἀρίστην τῶν ἀναστροφῶν, διὰ τοῦτο ἀποδίδει τοῖς πᾶσι τὰ εὐγενέστατα ἐπίθετα, *ἠϋγενὴς*, *δαιμόνιος*, *δῖος*, *μέγας*, *μεγαλήτωρ*, *τηλεκλυτὸς*, *θεοειδής*.

Πόσῳ θυμηδὴς ἦτο ἡ παραλλήλως τῇ ἄκρᾳ τῆς φυλλώδους κοιλάδος ὁδοιπορία πρὸς τὸ μέρος τοῦ Ποταμοῦ καὶ τῶν Ἐβροπούλων! μοὶ ἀ-

νέμνησε ζωηρῶς τὸ **Vescovato** τῆς Κορσικῆς· ἐκεῖνο μὲν καλύπτεται ὑπὸ καστανεῶν, αὕτη δὲ ὑπὸ ἐλαιῶν. Ὁ Χέκελ, ἕν τινι περὶ Κερκύρας ἀξιαναγνώστῳ πραγματείᾳ, ἐκφράζει τὸν θαυμασμὸν αὐτοῦ, διότι τόσῳ ὀλίγοι ζωγράφοι μεταβαίνουσιν εἰς Κέρκυραν καὶ Κορσικήν. Κρῖμα! Ἀλλὰ τῶν ταξειδίων αἱ δαπάναι εἶναι οὐ σμικραί, ἀμφότεραι δ' αἱ νῆσοι κεῖνται ἀπομεμακρυσμέναι τῆς ὁδοῦ τῶν ἀγοραζῶν τῶν εἰκόνων καὶ τοῦ συρμοῦ. Ἡ Κορσικὴ ἀνταμείβει πανταχοῦ τοὺς πόνους τοῦ καλλιτέχνου· εἶναι μεγαλοπρεπεστέρα, πλουσιωτέρα περὶ τὰς φυσικὰς καλλονὰς ἢ ἡ Κέρκυρα· πλὴν τούτου ἡ Κέρκυρα δὲν δύναται ν' ἀντιμετρηθῇ πρὸς τὸ ἐγκαλλώπισμα πάσης πλαστικῆς τέχνης, τὸ Κάπρι. Ἐρευνῶν τὴν μακαρίαν νῆσον τῶν Φαιάκων ὑπὸ τὴν καλλιτεχνικὴν ἔποψιν, κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι αὕτη εἶναι ἁρμοδιωτέρα τῇ φαντασίᾳ τοῦ ποιητοῦ παρὰ τῇ τοῦ ζωγράφου. Ἡ φυτεία εἶναι παραπολὺ πολυτελής· δάση ἐλαιώνων περιβάλλουσι τὸ πλαστικὸν σῶμα τῆς νήσου ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς· ἐλλείπει ὅμως ἡ γραφικῶς ὑπερέχουσα πεύκη, ἐλλείπουσι τὰ ἐρείπια τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ μεσαιῶνος, ἅτινα τόσῳ μαγευτικὴν καὶ ἐπιδρῶσαν ἱστορικὴν ζωὴν χαρίζονται ταῖς ἐξοχαῖς τῆς Ἰταλίας. Καὶ ὅμως, τί δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ ἐνταῦθα καλλιτέχνης μεγαλοφυής, ζωγραφῶν τὰς θαλάσσας καὶ τοὺς κόλπους, τὰς ζωηρὰς ἀκτὰς καὶ τ' ἀκρωτήρια, τοὺς ἐκβακχεύοντας λόφους καὶ τὰς εἰδυλλιακὰς πεδιάδας καὶ τὴν μόνην μεγάλην ἡρωϊκὴν σκηνὴν τῆς Ἠπείρου! Οὐχὶ ἡ πλαστικὴ τῶν σχημάτων εἶναι τοῦθ' ὅπερ ἤθελεν ἀναδείξῃ τὴν τέχνην αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ πανταχοῦ ἀποπνέων ἀμβρόσιος αἰθὴρ καὶ ἡ τῶν χρωμάτων ἁρμονία. Ὁ μὴ ἔχων καλλιτεχνικὴν συναίσθησιν τοῦ ἰονίου αἰθέρος, δὲν πρέπει ἐνταῦθα οὐδὲ γραμμὴν ν' ἀγάγῃ. Τὸ θεσπέσιον φῶς τῆς μακαρίας ταύτης φύσεως εἶναι αὐτὴ ἡ γοητευτικὴ αἴγλη ὑφ' ἧς παρίστανται ἡμῖν περιβεβλημένοι οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ καὶ ἄνθρωποι· πάντες περιβάλλονται αἴγλῃ φωτεινῇ.

Πολλάκις ἠλάσαμεν ἐφ' ἁμάξης διὰ τῆς νήσου πρὸς τὰς ἰονικὰς ἀκτάς. Ὡραῖος κεῖται ἐκεῖ ὁ Πέλεκας, πρὸς ὃν ἀφικνεῖταί τις ἀνερχόμενος θαλεροῦ λόφου, ἐφ' οὗ κεῖνται καὶ αἱ κῶμαι Βαρυπατάδες, Βηρὸ καὶ Καστελλάνοι. Ὑψηλὰ ἐπὶ τοῦ βράχου κεῖται ὁ Πέλεκας· αἱ ὁδοὶ εἰσὶ κεκλασμέναι ἐπὶ τῆς φαλακρᾶς πέτρας· αὐτὴ ἡ κώμη οὐδὲν θὰ εἶχε τὸ ἐνδιαφέρον, εἰμὴ κατεῖχε θαυμασίαν θέσιν. Αἱ κερκυραϊκαὶ κῶμαι, ἐν αἷς οὐδαμοῦ ἀπαντᾷ μνημεῖόν τι, οὐδὲν ἔχουσι τῆς οἰκοδομικῆς τέχνης τοῦ ἰταλικοῦ μεσαιῶνος, ἥτις τὴν φαντασίαν ἀναπτεροῖ. Οἱ πύργοι τῶν βαρώνων καταρρέουσι, καὶ αὐταὶ αἱ ἐκκλησίαι δὲν εἶναι ἄξιαι λόγου, πολλάκις ἐκ μόνου τοῦ κωδωνοστασίου διακρινόμεναι τῶν οἰκιῶν. Παιδία χορεύουσι περὶ ἡμᾶς, ἄνθη προσφέροντα, οὐχὶ ἐπαιτοῦντα ἀλλὰ ἀστεϊζόμενα. Ἀντὶ τοῦ *Κύριε*, προσφωνοῦσιν ἡμᾶς τουρκιστὶ (;) *ἀφέντη*, ὅπερ ἐδιδάχθησαν βεβαίως ἀπὸ τῶν ἀλβανῶν (;) Ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς ταύτης ἐπιβλέπει τις ὅλα τὰ νῶτα τῆς νήσου ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἑτέρας. Ἡ πόλις καὶ τὰ προάστεια φαίνονται ὑψούμενα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς καὶ περαιτέρω φεγγοβολεῖ ὁ θαλάσσιος ὀχετός, ὃν σχηματίζουσι τὰ ὄρη τῆς Χιμάρρας καὶ τοῦ Πίνδου. Καὶ ὁ ἀπαστράπτων τῆς Ἀρτέμιδος καθρέπτης, ἡ λίμνη Χαλικιοπούλου, μετὰ τῶν ἀκτῶν αὐτῆς καθορῶνται ἐκεῖθεν. Πρὸς βορρᾶν ὄρη περιβάλλουσι μεγάλην πεδιάδα, τὸ *Λιβάδι τοῦ Ῥόπα*, πράσινον ἐκ τῶν σπαρτῶν· ὁδοὶ λευκάζουσαι ἐν τοῖς πέρασιν αὐτοῦ ἄγουσιν εἰς τὰς διαφόρους κώμας, ἔστιν ὅτε δὲ τὸ φῶς τῆς ἑσπέρας μαρμαίρει ἐπί τινος τέλματος, ὡς ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Μαραθῶνος. Ὑπεράνωθεν ὁ Παντοκράτωρ ἀναπτύσσει πᾶσαν τὴν μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ, ἑτέρωθεν δ' ἐκτείνεται τὸ ἰόνιον πέλαγος, ἐξ οὗ ἀναδύουσι τολμηρῶς προβάλλοντα ἀκρωτήρια.

(Ἕπεται τὸ τέλος).

Περὶ ὀλίγων κατεστραμμένων σελίδων

ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Πολὺς γίνεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ λόγος περὶ τῶν ζημιῶν ἃς ὑπέστη ἡ ἀρχαία τέχνη καὶ φιλολογία ἕνεκα τοῦ φανατισμοῦ τῶν μοναχῶν. Καὶ εἶνε μὲν ἀληθεῖς αὗται αἱ μομφαί, ἀλλὰ δὲν στεροῦνται ὑπερβολῆς τινος. Συστηματικὴ καταστροφή, ἐθελούσιος ἀφανισμὸς τῶν ἀρχαίων κτιρίων καὶ τῶν κλασικῶν συγγραφῶν σπανίως μόνον συνέβη· αἱ δ' ἐπελθοῦσαι βλάβαι ἀναφέρονται κυρίως εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τοῦ ὑλικοῦ τῶν μνημείων πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς νέας θρησκείας καὶ τῆς νέας φιλολογίας. Ναοί τινες ἀρχαίων θεοτήτων μετεποιοῦντο εἰς ἐκκλησίας χριστιανικῶν ἁγίων, πολλαὶ δὲ τῶν μεσαιωνικῶν ἐκκλησιῶν οὐ μόνον τὴν θέσιν ἀρχαίων ναῶν δεικνύουσιν, ἀλλὰ καὶ διασώζουσιν ἐκείνων λίθους, στύλους, ἀνάγλυφα, ἐπιγραφάς. Οἱ *παλίγκτιστοι* οὗτοι ναοὶ ἐπέχουσιν ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῶν *παλιμψήστων* χειρογράφων. Ὡς ἐπὶ τῶν θεμελίων ναοῦ τινος τοῦ Ποσειδῶνος ἀνῳκοδομήθη ἐκκλησία τις τοῦ ἁγίου Νικολάου, οὕτως ἐπὶ περγαμηνοῦ κώδικος τοῦ Στράβωνος ἐπεγράφοντο μετὰ τὴν ἔκπλυσιν ᾠδαὶ τοῦ Ψαλτῆρος. Πολλάκις δ' ἔχομεν διπλοῦν χριστιανικὸν μνημεῖον ἐπὶ ἀρχαίων θεμελίων καὶ διπλῆν νεωτέραν γραφὴν ἐπὶ παλαιᾶς περγαμηνῆς. Ὡς δ' ὁ ἄγγλος **Mullooly** κατώρθωσε νὰ μελετήσῃ καὶ χωρίσῃ ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἐπάλληλα οἰκοδομικὰ στρώματα τῆς ἐν Ῥώμῃ περιέργου ἐκκλησίας τοῦ ἁγίου Κλήμεντος, οὕτως ὁ κλεινὸς **Mommsen** ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ τὰς ἀλλήλαις ἐπικειμένας γραφὰς τοῦ παλιμψήστου κώδικος τοῦ Ῥωμαίου νομοδιδασκάλου Γαΐου. Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ νομισθῇ ὅτι ἡ νέα αὕτη κτίσις τῶν οἰκοδομημάτων καὶ ἡ νέα διάλεξις τῶν χειρογράφων ἐγίνετο πάντοτε ἐκ φανατισμοῦ

κατὰ τοῦ ἀρχαίου κόσμου, τῆς θρησκείας, τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων αὐτοῦ. Οὐ σπανίως εὑρίσκομεν κλασικὰς συγγραφὰς γεγραμμένας ἐπὶ διεξεσμένων ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων. Πρὸς τὴν μεταποίησιν ἢ μᾶλλον ἀνανέωσιν ἦγε πολλάκις ἁπλῶς καὶ μόνον ἡ σπάνις τοῦ ὑλικοῦ, ὅπερ εὑρίσκοντες πρὸς τὰς νέας ἀνάγκας ἑτοῖμον παρελάμβανον οἱ Χριστιανοὶ Ἕλληνες.

Ὑπῆρξαν ὅμως καὶ τὰ φανατικὰ πνεύματα, οἱ μισόκαλοι καλόγηροι, οἱ ἀποκλειστικοὶ λάτραι τῆς ἐκκλησιαστικῆς παιδείας ἢ μᾶλλον οἱ τυρλοὶ καὶ ἀβέλτεροι ὀπαδοὶ τῶν ἐξωτερικῶν αὐτῆς τύπων, ἐξ ὧν προῆλθε βλάβη δεινὴ εἰς τὴν ὑπ' αὐτῶν ἐξωτερικὴν καὶ θύραθεν θεωρηθεῖσαν γραμματείαν, τήν τε τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὴν κοσμικὴν τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἐν τῇ ἐν Σέρραις μονῇ τοῦ Προδρόμου ἥτις διεφύλασσε σὺν τοῖς ἄλλοις τὴν βιβλιοθήκην τοῦ πολλοῦ Πατριάρχου Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου οἱ μοναχοὶ διηγοῦντο τῷ παρ' ἡμῖν καθηγητῇ κ. Πανταζίδῃ ὅτι πρό τινων δεκαετηρίδων μόλις κατὰ τὴν αὐτόθι σωζομένην παράδοσιν ἕνεκα ἐλλείψεως χώρου ἐχωρίσθησαν ἐκ τῶν χειρογράφων τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἀπὸ τῶν κοσμικῶν καὶ ἐκεῖνα μὲν διεφυλάχθησαν, ταῦτα δ' ἐκάησαν. Καὶ ἐδεικνύετο εἰς τὸν ἐκπεπληγμένον θεατὴν ὁ τόπος τῆς αὐλῆς ἔνθα ἐλέγετο ἀναρθεῖσα ἡ μοιραία πυρά.

Ἄλλο παράδειγμα ἐπ' αὐτοψίᾳ, οἱονεὶ εἰπεῖν, συλληφθὲν καὶ ἀνεισχύντως ἐξομολογούμενον θέλω νἀναφέρω σήμερον ἐνταῦθα δι' ὀλίγων, μαρτυροῦν τὴν ἐς ἀεὶ ἀπώλειαν ὀλίγων, πάντως πολυτίμων, σελίδων τῆς πατρίου ἱστορίας. Τὰ ἑλληνικὰ χειρόγραφα τῶν παρελθόντων αἰώνων σπανίως ποτὲ περιέχουσι πίνακα τῶν περιεχομένων καὶ ἂν δ' ἐμπεριέχουσιν εἶνε οὗτος ἀτελὴς καὶ ἀνάξιος πίστεως. Εἰς τὸν ἐρευνητὴν ἐπιβάλλεται πάντοτε ἡ ὑποχρέωσις νὰ ἐξετάσῃ τὰ χειρόγραφα φύλλον πρὸς φύλλον. Μία τῶν σπανίων ἐξαιρέσεων χειρογράφου περιέχοντος πίνακα εἶνε ὁ ὑπ' ἀριθ. 493* κῶδιξ τῆς ἁγιορειτικῆς μονῆς τῶν Ἰβήρων. Εἶνε δὲ τοῦτο χειρόγραφον ἐπὶ χάρτου, σχήματος τετάρτου, συνισάμενον ἐκ φύλλων 218, καὶ περιέχει λόγους καὶ συγγραφὰς πατέρων, ὧν ἡ ἀπαρίθμησις δὲν ἐνδιαφέρει τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑστίας. Μετὰ χαρᾶς καὶ ἀνυπομονησίας εὗρον, μόλις ἀνοίξας τὸν κώδικα, σημειούμενα ἐν τῷ προτασσομένῳ πίνακι καὶ τὰ ἑξῆς ὡς περιεχόμενα ἐν αὐτῷ· «Θάνατος Σουλτὰν Ἰμπραΐμ, βασιλεία Σουλτὰν Μεχμέτ. Πόλεμος τοῦ Μωρέως.» Ἀνυπομόνως ἔστρεψα τὰ φύλλα ἵνα εὕρω καὶ ἀναγνώσω, πρὶν γείνῃ ἡ τακτικὴ τοῦ κώδικος περιγραφή, τὴν διήγησιν ταύτην περὶ τῆς ἁλώσεως τοῦ Μωρέως ὑπὸ τῶν Βενετῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ ὡρισμένῃ θέσει τοῦ βιβλίου ἔνθα ἔμελλε νὰ περιέχηται αὕτη τί εὗρον ἀντὶ τῶν ἀναμενομένων ἀγνώστων ἴσως καὶ νέων ἱστορικῶν εἰδήσεων; Τῶν φύλλων ἐσώζετο μόνη ἡ πρὸς τῇ ῥάχει τοῦ χειρογράφου ἐνίων ὥα, ἦσαν δ' ἐπιμελῶς διὰ κοπίδος ἐξῃρημένα καὶ μόνον ἐσώζετο μικρὸν μέρος ἐκ τοῦ τέλους τῆς ἱστορικῆς διηγήσεως, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἤρχιζε νέον κεφάλαιον, ἐκκλησιαστικός τις λόγος ἐξ ἐκείνων οἵτινες ἐπλήρουν τὸ χειρόγραφον. Ἡ πρώτη σκέψις μου ἐπὶ τῇ θέᾳ τῆς βαρβάρου ἐκείνης κολοβώσεως ὑπῆρξεν, ὅτι ἐσυλήθησαν ἴσως τὰ φύλλα ἐκεῖνα ὑπό τινος τῶν πολλῶν ἐπιδρομέων τῶν ἁγιορειτικῶν βιβλιοθηκῶν, οἵτινες πολλάκις εἶχον ἐν χερσὶ μᾶλλον ἑτοίμην τὴν κοπίδα ἢ πρόχειρον τὴν γραφίδα. Ἀλλ' ὄχι. Ἐν τῷ περιθωρίῳ ἐρρόντισεν ὁ δράστης νὰ δηλώσῃ ἑαυτὸν καὶ μονονοὺ ἠθέλησε νἀποσπάσῃ τὰ ἐπιφωνήματα φιλευλαβοῦς θαυμασμοῦ διὰ τὴν ὡραίαν του πρᾶξιν. Ἀνέγνωσα δ' ἐκεῖ ἀνορθόγραφα τὰ ἑξῆς· «εἰς τὸ παρὸν βιβλίον εὑρέθησαν καὶ εἰ»δήσεις τῶν βασιλέων καὶ πολέμων καὶ διὰ τοῦτο »θείῳ ζήλῳ κινούμενος ἔκοψα αὐτοὺς τοὺς λό»γους καὶ τοὺς ἔκαψα. Ἀπορῶ εἰς τὴν ἀγνωσίαν »τοῦ καλλιγράφου πῶς ἔνωσεν μὲ τὰ θεῖα λόγια »τὰ ἐξωτερικά.» Θεῖος ζῆλος ἦτο λοιπὸν ἡ ἀφορμὴ τῆς ἐκκοπῆς. Ἀλλὰ δὲν ἐρρόνησα ταῦτα οὔτ' ἐγὼ οὐδὲ ὁ ἀναγνώστης βεβαίως. Ἱκανὸν δὲ χρόνον πρὸ ἡμῶν χεὶρ ἀγνώστου φιλοκάλου ἐρευνητοῦ τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος ἐξέφρασε κάτωθεν τῆς ἀνωτέρω παρατεθείσης ὁμολογίας τοῦ ἐνζήλου καλογήρου τὴν προσήκουσαν ἀγανάκτησιν δι' ἐκφράσεως ἁρμοδίας ἣν τὸ κατ' ἐμὲ ὑπογράφω μὲ ὅλα τὰ σωστά μου «Τὸν ψυχρόν σου τὸν καιρὸν »ἀσεβέστατε τῶν ἀνθρώπων.»

Ἐν δὲ τῷ περισωθέντι στενῷ περιθωρίῳ ἑνὸς τῶν ἀποκοπέντων φύλλων προσέθηκε πιθανῶς ὁ αὐτὸς «κατηραμένη ἡ χεὶρ ἡ κόψασα ταῦτα τὰ »φύλλα. Ὦ τῆς ἀνοίας καὶ ἀμαθείας τοῦ τρισα»θλίου».

Οὕτως ἕνεκα ὑπερβάλλοντος θείου ζήλου κατεστράφησαν ὀλίγαι σελίδες τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἃς καὶ ἀγνοῶν δύναμαι νὰ καλέσω πολυτίμους ἕνεκα τῆς σπάνιος τῶν παρ' ἡμῖν τοιούτων χρονικῶν. Καὶ τίς μὲν ὁ συντάξας τοῦτο ἀγνοοῦμεν, ὡς εἰκός, ὡς καὶ τίνας λεπτομερείας περιεῖχον τὰ ἀπολεσθέντα φύλλα, τοῦτο δὲ μόνον δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι, κρίνοντες ἐκ τοῦ ῥυθμοῦ τῆς γραφῆς, εἰκάζομεν ὅτι τὸ χειρόγραφον ἀντεγράφη ὑπὸ τοῦ μοναχοῦ Ἰωσὴφ τοῦ ἐκ Σινώπης, ὅστις καὶ ἄλλους πολλοὺς κώδικας τῆς ἰβηριτικῆς βιβλιοθήκης ἔγραψε. Καὶ ἡ μὲν ἱστορικὴ ἐκείνη διήγησις ἀπώλετο ἀνεπιστρεπτεί, ἀφ' οὗ ὁ εὐλογημένος ἐκκοπεὺς ἐρρόντισε καὶ νὰ καύσῃ τὰ φύλλα κατὰ τὴν ῥητήν του ὁμολογίαν, ὥστε ἡμεῖς ἐπάθομεν σχεδὸν τὸ πάθημα τοῦ ἥρωος τοῦ *Ἀπολωλότος χειρογράφου* τοῦ **Freytay**, ὅστις ἀφ' οὗ πολὺ ἐμόχθησε καὶ πολλὰ εἶδε καὶ ἔπαθε βαίνων ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ κώδικος τοῦ

* Τοῦ λόγου ὄντος περὶ ἀθωνικῶν χειρογράφων ὁ ἀριθμὸς ἐννοεῖται τεθεὶς ὑπ' ἐμοῦ κατὰ τὴν τῷ παρελθόν θέρος γενομένην κατάταξιν.

περιέχοντος τὰ πολωλότα βιβλία τῶν Ἱστοριῶν τοῦ Τακίτου κατέληξεν εἰς τὸ νὰ εὕρῃ . . . τὰ ξύλινα ἐξώφυλλα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν πλὴν τῶν ἐξωφύλλων τοῦ σταχωτοῦ συνήντησεν ἐν ᾧ ἐζήτει τὸ χειρόγραφον τὴν ὡραίαν μεθ' ἧς ἔμελλε νὰ συνδεθῇ διὰ τῶν δεσμῶν τοῦ ἔρωτος καὶ τοῦ γάμου, ἡμεῖς δ' ἀντὶ τούτου εὕρομεν . . . μόνον τὸν *θεῖον ζῆλον* τοῦ καταστροφέως καὶ τὸ ἑξῆς μικρὸν ἀπόσπασμα δι' οὗ ἐπερατοῦτο τὸ χρονικόν, διασωθὲν χάριν τοῦ αὐτοῦ θείου ζήλου, ἵνα μὴ ἀφανιζομένου καὶ τούτου συναφανισθῇ κανεὶς ἀσκητικὸς λόγος Ἰωσὴφ τοῦ Βρυεννίου. Τὸ ἐσώσαμεν ὡς διδακτικὸν ἐπισφράγισμα τῆς ἄνω ἐκτεθείσης μικρᾶς ἱστορίας· «[ἀρχιστρα]τήγου, »τὸν ἐξοχώτατον Δομένικον Μοτζενίγον, ἄνδρα »ἐμπειρότατον τοῦ πολέμου, ἐλπίζοντας ἀπὸ τὴν »μεγάλην του θαυμαστὴν φρόνησιν ὅτι θέλει κά»μει πολλὰ καὶ μεγάλα ἀνδραγαθήματα εἰς τι»μὴν τῆς πατρίδος του καὶ παντελῆ ἀφανισμὸν »τῶν ἀπίστων Ἀγαρηνῶν, καὶ διατὶ εὑρίσκεται »εἰς αὐτὸν μία θαυμασιωτάτη ἐμπειρία εἰς τὰ τοῦ »πολέμου καὶ διατὶ θέλει πολεμήσει κρατῶντας »τὰ σκῆπτρα τῆς βασιλείας ἕνας τοσοῦτον εὐτυ»χέστατος πρίγγηψ, ὁ Μουρεζίνης».

Σπγρ. Π. Λαμπρος.

ΟΙ ΑΝΤΙΠΟΔΕΣ

[Εἰκών].

I

Ἡ Κλυταιμνήστρα ἐθεωρεῖτο κοινῶς ὡς κόρη, κατὰ 17 μόλις Μαΐους *δρέψασα ραρκίσσους* ἐκ τοῦ προγονικοῦ της *περιβολίου* κειμένου ἐν Ἀμπελοκήποις.

Ἡ Τρισεύγενη, ἥτις συνήθως προτηγορεύετο Κυρα-Κώσταινα, ἐφαίνετο ὡς γραῦς, κατὰ 71 σχεδὸν Φεβρουαρίους συλλέξασα *βρούβας* ἐν συνδυασμῷ μετὰ *καυκαληθρῶν* καὶ *ραδικίων* ἐκ τῶν διαφόρων ἀγρῶν, οὓς ὁ μακαρίτης σύζυγός της Κυρ-Κώστας, ἀποθανὼν ἐν καιρῷ τῆς χολέρας, κατέλιπεν εἰς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν οἰκογένειάν του, ἥτις συνέκειτο ἐκ τῆς γνωστῆς ἤδη ξυνωρίδος δηλ. τῆς Κυρα-Τρισεύγενης καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας μονογενοῦς θυγατρός των.

Ἐν τούτοις ἂν ἠρωτῶντο τὰ ἀνύπαρκτα ληξιαρχικὰ βιβλία, θὰ ἀπεκρίνοντο, ὅτι ἡ μὲν Τρισεύγενη Κώστα Μπατζακιώτη τὸ *γένος* Μπούρδη ἦτο μόλις 55 ἐτῶν, ἡ δὲ δεσποινὶς Κλυταιμνήστρα Βαζαγιώτου 29, ἤτοι παρὰ ἓν τριάκοντα . .

Ἡ ὀπτικὴ αὕτη ἀπάτη προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι, ἡ μὲν μήτηρ μὴ οὖσα ποσῶς εὐχαριστημένη ἐκ τῆς ἐν χηρείᾳ ζωῆς της, δι' ὅλης τῆς ἡμέρας ἀνεστέναζεν ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τοῦ μακαρίτου, ἐκάθητο δὲ εἰς γωνίαν τινὰ κεκυφυῖα καὶ ἔχουσα τὴν ῥίνα οἱονεὶ προσηλωμένην ἐπὶ εὐρυτάτου *τσουραπίου*, ὅπερ διαρκῶς ἔπλεκε· τότε δὲ μόνον διέκοπτε τὸ καλλιτέχνημά της ὁσάκις θρηνώδης φωνὴ ἐκ τοῦ μαγειρίου ἀφικνουμένη ἐδήλου, ὅτι τὸ μαγειρευόμενον κρέας ἐζήτει ὕδωρ, ὅπως μὴ γίνῃ παρανάλωμα τοῦ πυρός.

Ἡ θυγάτηρ ὅμως πρὸ τοῦ καθρέπτου διημερεύουσα σχεδόν, ἐφήρμοζε τοὺς νεωτέρους θριάμβους τῆς κομμωτικῆς τέχνης ἥτις κατώρθωσε νὰ ἐξευτελίσῃ τὸν πανδαμάτορα χρόνον καλύπτουσα τὰς ῥυτίδας· ὅταν δὲ ηὐχαριστεῖτο ἐντελῶς ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ της ἔῤῥιπτεν ἐπὶ τοῦ κατόπτρου τὸ ὕστατον βλέμμα συνοδευόμενον ὑπὸ παρατεταμένου μειδιάματος, καὶ καθημένη νωχελῶς ἐπὶ μαλθακῆς ἕδρας ἀνελάμβανε τὸ roman . . .

II

Πρὸ δεκαετίας ἡ Κλυταιμνήστρα εἶχεν ἀποπερατώσει λίαν εὐδοκίμως τὰς σπουδάς της, ὀλίγους δὲ μῆνας μετὰ τὴν ὁριστικὴν ἐν τῇ πατρικῇ της οἰκίᾳ ἐγκαθίδρυσιν ἤρχισε νὰ ὑπεισέρχηται εἰς τὰ τῆς διοικήσεως τοῦ οἴκου, τοσούτῳ δὲ τεχνηέντως ἀφῄρει ἀπὸ τῶν χειρῶν τῆς μητρός της τὰς ἀοράτους ἡνίας, ὥστε ἐντὸς ὀλίγου τὰ πάντα ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν της· καὶ ἐνόησε μὲν ἡ μήτηρ τὴν βυσσοδορουμένην μεταπολίτευσιν, ἀργὰ ὅμως καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ ἐξουσία εὑρίσκετο πρὸ πολλοῦ ἀκλόνητος εἰς τὰς ἁβρὰς χεῖρας τῆς θυγατρός της, προβαινούσης πλέον εἰς ῥιζικὰς μεταῤῥυθμίσεις· τότε δὲ μὴ ἔχουσα τί ἄλλο νὰ πράξῃ ἡ Κυρα-Κώσταινα, ἐγεύετο ἀγογγύστως τὸν ἄρτον τῆς δουλείας καὶ περιορίζετο μόνον εἰς τὸ νὰ συνοδεύῃ ἕκαστον τοῦ κατακτητοῦ νεωτερισμὸν διὰ βαθέος ἀναστεναγμοῦ, ὃν πολλάκις ἀπέπνιγεν ἐν τῇ γενέσει του τὸ αὐστηρὸν τῆς Κλυταιμνήστρας βλέμμα . . . Sic transit κτλ. ἡ Σύγκλητος ἐπεσκιάσθη ὑπὸ τῆς Αὐτοκρατορίας. Ὀφείλομεν ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν χάριν ἱστορικῆς ἀκριβείας, ὅτι τὰ πρῶτα βήματά της δὲν ἔστεψεν ἐπιτυχία· διότι, θελήσασα νὰ ἐξαγάγῃ τὸ φέσιον ἐκ τῆς μητρικῆς κορυφῆς καὶ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ δι' εὐρωπαϊκοῦ πίλου, ἀπήντησε ζωηρὰν ἀντίστασιν, διακηρυξάσης τῆς Κυρα-Κώσταινας, ὅτι τὸ φέσιον θὰ τὸ ἀποθέσῃ ἐν τῷ τάφῳ μετὰ τῆς κεφαλῆς της, τὴν ἠπείλησε δὲ καὶ δι' ἀπεργίας ἰδίως εἰς τὸ περὶ μαγειρικῆς κεφάλαιον, ὅπερ ἀπήλπισε τὴν Κλυταιμνήστραν, καὶ τὴν ἠνάγκασε νὰ παραιτηθῇ τῆς ἀξιώσεώς της καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ, ἐπειδὴ ἦτο πολὺ *συγασιάρα*, καὶ δὲν ἐνόει νὰ φάγῃ ἐξ ἄλλης χειρὸς εἰμὴ μόνον ἐκ τῆς μητρικῆς.

Ἐν τούτοις ἡ πρώτη αὕτη ἀποτυχία δὲν ἀπεθάῤῥυνε τὸν ἀτρόμητον νεωτεριστήν μας, ὅστις ὑπῆρξεν εὐτυχέστερος τῶν Γράκχων διὰ τὸν ἁπλούστατον λόγον, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν δὲν εἶχον χρήματα, ἐνῷ ἡ ἡρωΐς ἡμῶν εἶχεν εἰς τὰς χεῖράς της ἱκανὰς *ντούπιας* εὑρεθείσας ἐντὸς λαγήνου κεκρυμμένης ἐν τῇ κόπρῳ τοῦ σταύλου. . . Ὦ σταύλε, σταῦλε! σὺ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἄλλοτε ἀντήχει ἡ μελῳδικὴ τοῦ ὄνου φωνή, τοῦ χαριεστάτου, λέγω, Κουτσάφτη, ὀφείλοντος τὴν ἐπωνυμίαν του εἰς

ἀτυχῆ τινα ἔριδα μετὰ φιλελευθέρου συναδέλφου του, καθ' ἣν, ἂν καὶ δὲν εἶχε περιχαραχθῆ ὁ γνωστὸς ἱπποτικὸς κύκλος, ὁ ἥρως μας ἀπώλεσεν οὐ μόνον τὴν τιμὴν ἀλλὰ καὶ τὸ *αὐτί του*. . . ὁπόσον ἤκμαζες ἄλλοτε!! ἀλλ' ἤδη φεῦ! ὦ προγονικὲ σταῦλε, μάτην ὁ ἀρχαιολόγος θὰ προσπαθήσῃ νὰ σὲ ἀναγνωρίσῃ μεταβληθέντα εἰς δωμάτιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ δεσποινὶς *ἔπαιρνε* bains aromatiques. . . .

Τοιαῦτας ἀλλοιώσεις ὑπέστησαν καὶ ἄλλα διαμερίσματα τοῦ πατρικοῦ οἴκου. Τὸ εὐάερον λ. χ. πατητήριον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου θέτον σανίδας[1] ἐκοιμᾶτο κατὰ τὰς αὐχμηρὰς τοῦ θέρους μεσημβρίας τὸ εὔδαιμον ζεῦγος, τοσοῦτον μετεβλήθη, ὥστε ἂν ἐπανήρχετο εἰς τὴν ζωὴν θὰ ἠδυνάτει νὰ ἀναγνωρίσῃ ἑαυτό· καὶ δικαίως, διότι μετεσκευάζετο ὅπως γίνῃ galerie de peintures. Οὐδέποτε ὅμως, καθὼς λέγουσι, συνετελέσθησαν αἱ προπαρασκευαὶ, ὁμοιάζουσαι κατὰ τοῦτο τὰς Ἐθνικάς . .

Περιττὸν κρίνομεν ν' ἀναφέρωμεν τὰς λοιπὰς μεταῤῥυθμίσεις, ἃς ἐπήνεγκεν ὁ ἀτρόμητος ἀνακαινιστής, ἐμπιστευόμενοι τοῦτο εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἀναγνώστου· ἐν τούτοις δὲν δυνάμεθα ν' ἀποσιωπήσωμεν μικράν τινα μεταβολὴν καὶ διὰ πολλοὺς μὲν ἴσως ἄλλους λόγους, ἰδίως ὅμως διότι κατελύπησε τὴν Κυρα-Κώσταινα . . . τὸ κλασικὸν δηλαδὴ τοῦ συζύγου της *μπουζούκιον*, ὅπερ τιμητικὴν ἄλλοτε κατεῖχεν ἐν τῇ αἰθούσῃ θέσιν, ἐξωρίσθη ἤδη εἰς ἀπομεμακρυσμένον καὶ μονήρες δωμάτιον. Μεθ' ὁπόσης χάριτος ἔπαιζεν αὐτὸ ὁ μακαρίτης! συνοδεύων δι' αὐτοῦ τὸ ᾆσμα ὅπερ κατ' ἐξοχὴν ἠγάπα ἡ σύζυγός του . .

«Γιὰ ἰδὲς ἐκεῖνο τὸ βουνὸ πῶς ἄναψε καὶ καίει!
κάποιος ἀγάπη ἔχασε καὶ κάθεται καὶ κλαίει.»

καὶ προπάντων ὅτε ἐν τῇ παραφορᾷ του ὁ ἀοιδὸς ἐπεδαψίλευεν ἀρειδῶς διὰ τῶν δακτύλων του ἐπὶ τοῦ ξυλίνου σώματος τοῦ ὀργάνου ἠχηροτάτους σκινθάρους (ἤγουν *μυτιὲς*)! . . . τότε δὴ τότε, ἡ Τρισεύγενη ἠμιέκλειε τοὺς ὀφθαλμοὺς θεσπεσίως, ὁ Κὺρ Κώστας ἔστρηβε τὸν μύστακα ξηροβήχων, καὶ οἱ Ἐρωτιδεῖς ἀοράτως περιῒπτάμενοι ἔτυπτον ἐλαφρῶς τὰς παρειὰς των διὰ τῶν μικκύλων πτερυγίων των . . .

Οἴμοι! ἀντὶ τοῦ μπουζουκίου ἤχει ἤδη κλειδοκύμβαλον ἐκ τοῦ ἐργοστασίου Bösendorfer, ὁ ἦχος τοῦ ὁποίου ἐκράτει εἰς διηνεκῆ σκοτοδίνην τὴν ἀτυχῆ Κυρα-Κώσταιναν· ὅπως δὲ παρηγορηθῇ μετέβαινεν εἰς τὸ ἀπόκεντρον δωμάτιον καὶ ἐπεσκέπτετο τὸ μπουζούκιον, ὅπερ ἐκρέματο εἰς τὸν τοῖχον ἐκ μεγάλου καρφίου, ὡς κατάδικος, καὶ ἔφερεν ἐπὶ τοῦ σώματός του ἀντὶ τοῦ χάρτου τῆς καταδίκης ὑπερμεγέθη *μπόλιαν* ἥτις τὸ καθίστα ἀφανές . . . μεγάλη αὕτη παραχώρησις τῆς θυγατρὸς ὅπως μὴ ἐξορισθῇ ὅλως τῆς οἰκίας, ἀλλὰ μείνῃ ἐκεῖ πέραν ὡς ὁμοίωμα Γενιτσάρου δεικνύον τοῖς περιηγηταῖς τὴν ἐκλιποῦσαν βαρβαρότητα . . .

«Ἀλλ' ἔστι δίκης ὀφθαλμὸς ὅς τὰ πάνθ' ὁρᾷ».

Ἡμέραν τινὰ τοῦ ἔαρος ὁ ἀδελφὸς παιδικῆς τινος φίλης τῆς Κλυταιμνήστρας, ὁ γλυκὺς Λόλος δηλαδὴ Ἀγησίλαος, νέος ἐξ Ἀραχώβης διαμείνας καὶ ἐπὶ ἓξ μῆνας ἐν Παρισίοις, ἐζήτησε νὰ μεταβῶσιν ὅπως ἴδωσι κατὰ πόσον μετεβλήθη κάλυξ ῥόδου ἐκτάκτου σχήματος καὶ χρωματισμοῦ ἀπὸ τῆς χθές, ὅτε τὸ εἶχον ἀπὸ κοινοῦ θαυμάσει . . . καίτοι δὲ ἡ Κλυταιμνήστρα διεμαρτυρήθη διότι τὴν γάστραν εἶχον θέσει εἰς ἀπομεμακρυσμένον βορεινὸν παράθυρον, καὶ ἐπρότεινε νὰ μεταβῇ διὰ νὰ τὴν μεταφέρῃ μόνη, ὁ σκληροτράχηλος Λόλος ἐπέμενε νὰ τὴν ἐπισκεφθῶσιν ἐπιτοπίως ὅπερ καὶ ἐγένετο . . . Ἀλλ' οἴμοι! οἱ ἐπισκέπται κατ' ἀνάγκην διῆλθον διὰ τοῦ δωματίου τοῦ μπουζουκίου!

Τὸ δωμάτιον τοῦτο ἦτο τὸ μόνον ὅπερ ἀνθεῖξεν εἰς τὰς ἐπιδρομὰς καὶ εἶχε διατηρήσει τὴν ἀρχαίαν διασκευὴν κατ' ἀπαίτησιν τῆς μητρὸς καὶ κατὰ παραχώρησιν τῆς θυγατρός. Ἐν αὐτῷ ὑπῆρχον *ἐργαλεῖδες, γερόκυλος, σοφρᾶς, ἀνέμη, ἀγκάλιστρος, σαΐτα* καὶ Σ[α] . . .

Μέχρι τοῦ σημείου τούτου οὐδὲν τὸ τραγικὸν, διότι προέλαβεν ἡ Κλυταιμνήστρα καὶ εἶπε μετ' ἐλαφρᾶς εἰρωνείας·

— Ἰδοὺ καὶ τὸ μουσεῖον τῆς Μαμᾶς! τοσάκις τῆς εἶπα νὰ τὰ χαρίσῃ, διότι τόρα δὲν δύναταί τις πλέον νὰ εὕρῃ ὑπηρέτας διὰ τοιαύτας ἀσχολίας, αἱ ὁποῖαι ἄλλως τε φρονῶ ὅτι, δὲν εἶναι ἔγκλημα καὶ ἂν λείψουν, ἀλλ' αὕτη ἐπιμένει . .

Φεῦ! ἐνῷ ἡ κόρη ἐμονολόγει, ὁ περίεργος Λόλος ἀνήγειρε διὰ τῆς *σαΐτας* τὸ περικάλυμμα τοῦ καταδίκου καὶ οὕτω ἐπεφάνη τὸ *ἐμβουζούκιον* πλησίστιον καὶ ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ!!

— Tiens! ἓν μουσικὸν ὄργανον! πῶς ὀνομάζεται, Δεσποινίς; ἀνεφώνησεν ἐν προσποιημένῃ ἐκπλήξει ὁ Λόλος συνοδεύων τὴν ἔκφρασίν του διὰ παρατεταμένου μειδιάματος.

Ὦ ἀνεμῶναι καὶ μήκωνες, καὶ σεῖς δημοκρατικαὶ τομάται, ἐὰν τολμᾶτε, παραβάλετε τὴν ἐρυθρότητά σας πρὸς τὰς παρειὰς τῆς μελαγχροινῆς Κλυταιμνήστρας!

Ἀλλ' αἴφνης ἐγένετο κυρία ἑαυτῆς.

— Ἄ! εἶναι τοῦ ὑπηρέτου μας . . . ὁ ἀνόητος, τοσάκις τοῦ ἔκαμα τὴν παρατήρησιν . . . Θὰ τὸν διώξω!

Ἔκτοτε τὸ μπουζούκιον ἐξωρίσθη, δωρηθὲν πράγματι εἰς τὸν ὑπηρέτην ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅμως ὅρον οὐδέποτε καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ οὐδ' ἐλαχίστῃ φάσει αὐτοῦ νὰ ἀνατείλῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ . . . Διά-

1. Αἱ αὐταὶ σανίδες, παρακολούθημα οὖσαι τοῦ κάῤῥου, ὅταν μὲν τοῦτο μετέφερε λιπάσματα εἰς τοὺς ἀγροὺς, ἐτίθεντο εἰς τὰς πλευράς, ὅταν δὲ μετεκόμιζε τοὺς κυρίους του εἰς Τρεῖς Πύργους (Φάληρον) ἢ εἰς τὸν Δράκον (Πειραιᾶ), ὅπως λουσθῶσιν εἰς τὰ θαλάσσια νάματα, ἐτίθεντο ὁριζοντίως καὶ παραλλήλως μετεμφιεζόμεναι εἰς καθίσματα, μὴ στερούμενα, ὡς διϊσχυρίζοντο οἱ ἐπικαθήμενοι, οὔτε ἐλαστικότητος.

δίδεται ὅμως μετ' ἐπιτάσεως, ὅτι ἡ μήτηρ της τὸ ἐξηγόρασε καὶ τὸ ἐναπέθηκε παρά τινι κουμπάρῳ, ὅπου ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τὸ ἐπισκέπτεται μυστηριωδῶς καὶ ἐναγκαλιζομένη αὐτὸ τῷ ἀποτείνει τρυφερὰς λέξεις, αἵτινες θὰ ἦσαν φεῦ! προωρισμέναι διὰ τὰ εὐτραρέστατα ὦτα τοῦ μακαρίτου, ἐὰν ἔζη.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ τὰ τελευταῖα ταῦτα δὲν ἐβεβαιώθησαν εἰσέτι ἀποχρώντως, παρακαλῶ τοὺς ἀναγνώστας μας νὰ μὴ τὰ δεχθῶσιν ὡς ἀπολύτως ἀληθῆ.

III

Μία μόνη καὶ τελευταία ἐλπὶς ἔμενεν εἰς τὴν Κυρα-Κώσταινα· ἤλπιζεν ὅτι ὑπανδρευομένη ἡ θυγάτηρ της θὰ μετεβάλετο, μετὰ πόνου δὲ κατὰ ῥητὴν παραγγελίαν τῆς θυγατρός της ἔδιδεν ἑκάστοτε εἰς διαφόρους προξενητρίας τὰς στερεωτύπους ἐκείνας ἀρνητικὰς ἀπαντήσεις, αἵτινες λαμπρύνουσι τὸ διπλωματικὸν τοῦ λαοῦ λεξικὸν δηλ. «καλὸς καὶ ἄξιος, ἀλλὰ δὲν ἔχομε καιρό..» «τιμή μας εἶναι, δὲν λέω ὄχι... ἀλλά... πάλι βλέπομε, ἂν ἦναι καὶ τῆς τύχης κτλ.» Οὕτως ἀπεπέμφθησαν εὐσχήμως ἱκανοὶ ἀντιπρόσωποι διαφόρων συντεχνιῶν τῆς συνοικίας, ὁ ὑποδηματοποιός, ὁ κουρεύς, ὁ παντοπώλης, ὁ ῥάπτης, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ φαρμακοποιός!...

Τὴν τοιαύτην τῆς θυγατρός της διαγωγὴν ἡ δυσυχὴς Τρισεύγενη δὲν ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ ἄλλως εἰμὴ ὑποθέτουσα ὅτι ἀφεύκτως αὕτη ἦτο ἐρωτευμένη. Πρωΐαν τινὰ ἡ Κλυταιμνήστρα ἐφαίνετο ὑπὲρ τὸ σύνηθες μελαγχολική· ἐκράτει εἰς τὰς χεῖρας της μηχανικῶς κέντημά τι... ἦτο ἐξηπλωμένη νωχελῶς ἐπὶ τῆς ἀγαπητῆς ἕδρας της καὶ ἐστέναζεν ἐκ διαλειμμάτων... ἡ μήτηρ της εἰσῆλθε φέρουσα σοκολάταν, οὖσα δὲ πάντοτε μήτηρ ἠτένισεν αὐτὴν θλιβερῶς καὶ εἶπε·

— Τί ἔχεις, κόρη μου· μὴ μοῦ κρύβῃς τίποτε· ἂν δὲν τὸ 'πῇς σὲ 'μένα, σὲ ποῖον θὰ τὸ πῇς; ἐγὼ σὲ 'γέννησα, σὲ 'μεγάλωσα, ἐγώ 'μαι ἡ μάνα σου...

— Ἡ μαμά μου...

— Ἂς ἦναι ντὲ καὶ ἡ μαμά σου... τί ἔχεις καὶ μοῦ ἀναστενάζεις; ἂν σ' ἀρέσῃ, ξέρω 'γώ.. 'πές το... τὸ 'δικό μας τῶχομε.. μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ... καὶ 'γὼ μιὰ φορὰ κορίτσι ἤμουνα...

— Οὔρ! ἀρκεῖ πλέον... ἂν ἐπιμένῃς ἐπὶ τέλους σοῦ λέγω, ἂν καὶ δὲν θὰ δυνηθῆς βεβαίως νὰ ἐννοήσῃς τὸ κακὸν κατὰ βάθος· ἰδού.. τὸ ἐργόχειρόν μου πλησιάζει νὰ τελειώσῃ.. καὶ νὰ μὴ δύναμαι νὰ κεντήσω ἐπ' αὐτοῦ ἓν οἰκόσημον! εἶναι ἀπελπιστικόν!!

— Οἰκόσημον!; καὶ τί πάει νὰ 'πῇ αὐτὸ πάλι;

— Ἀχ! πάντοτε ἡ αὐτή, αἰωνίως stupide!. Οἰκόσημον εἶναι σύμβολον εὐγενείας δηλ. ἄνθος τι ἢ ζῶον ἢ ἄλλο τι ὅπερ τίθεται εἰς τὴν ἔξω θύραν καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν ἐπίπλων, ἐπὶ τῶν ἐνδυμάτων, τῆς ἁμάξης, τῶν ἐφιππίων...

— Γιὰ τ' ἄλλα οὔτε καταλαβαίνω οὔτε ἀνακατόνομαι.. ὅσῳ γιὰ τὴν ἐξώπορτα ὅμως... ἔννοια σου σύ, κόρη μου, καὶ λέω 'γὼ τοῦ κουμπάρου Σπύρου καὶ φέρνει τὸ ζῷ του καὶ τὸ δένει ὅλη 'μέρα ἀπ' ὄξω...

— Ἀχ! σιώπα, ἄφες με ἥσυχον... δὲν ἐννοεῖς τίποτε.. πρόκειται περὶ εἰκόνος.. περὶ τίτλου π. χ. βαρωνέσσης, κομήσσης, μαρκησίας, πριγκηπέσσης...

— Μά!.. νὰ σοῦ 'πῶ καὶ τ' ἄλλο κόρη μου.· ὁ πατέρας σου οὔτε πρίντζηπας ἤτανε, οὔτε μιλόρδος... νοικοκύρης ἄνθρωπος ἤτανε.. μὲ τὰ χωράφια του, μὲ τὰ ζωντανά του.. μὲ τιμὴ καὶ μὲ ὑπόληψι... ἀπ' ὅλα εἶχε τῆς χρονιᾶς του· τὸ ῥίζι του, τὸ βούτυρό του...

— Tais-toi... ἄχ! πόσον εἶσαι βλάξ! μόνον οἱ ποιηταὶ γεννῶνται, οἱ μεγιστάνες καὶ γεννῶνται καὶ γίνονται.. ἀλλὰ τί πταίω ἐγὼ ἂν δὲν ἀντιλαμβάνεσαι; πόσαι ἐγεννήθησαν ἄσημοι κόραι καὶ ἀπέθανον αὐτοκρατόρισσαι..;

— Αἴ! σὲ τοῦτο δὲν ἀνακατεύομαι! γίνου μακάρι καὶ Βεζύρης...

Καὶ ἀπῆλθε πλήρης ὀργῆς καὶ ἀπελπισίας!..

Ἄλλοτε ἐνῷ ἐπίσημος καὶ χαρίεις ἐπισκέπτης ἐχαριεντίζετο μετὰ τῆς δεσποινίδος, ἡ μήτηρ της προσέφερε μόνη τὸν καφέ, ἀροῦ δ' ἀνεχώρησεν, ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ ξένου ἂν ἦναι ἀρχαία τῆς οἰκογενείας ὑπηρέτρια, ἡ Κλυταιμνήστρα ἀπήντησε *ναί*!.. Καὶ δὲν ἦτο μὲν ἡ Κυρα-Κώσταινα παροῦσα, ἀλλὰ τὸ ἤκουσε διότι ἦτο τοποθετημένη παρὰ τὸ κλεῖθρον παρακειμένου δωματίου καὶ ἐπέβλεπε τὰς συνδιαλέξεις των...

Τοῦτο καιρίως ἐπλήγωσε τὴν Κυρα-Κώσταινα ἀσθενήσασαν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα...

Οὕτω διέῤῥεεν ἡ ζωή των...

IV

Λέγουσιν ὅτι τὰ ἀντίθετα ἀποτελοῦσιν ἁρμονίαν, ἀλλὰ βεβαίως τοῦτο ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν μουσικήν... ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἁρμονία μεταξὺ δύο ἐξ ὧν ἡ μὲν λατρεύει τὴν *μαντζουράνα* καὶ τὸ *δυοσμαρίνι*, ἡ δὲ λατρεύεει ἢ τοὐλάχιστον φαίνεται ὅτι λατρεύει τὸ λευκάνθεμον καὶ τὸ «μὴ μὲ λησμόνει»· ὅταν ἡ μὲν συγκινεῖται εἰς τὸν ἦχον μπουζουκίου ἡ δὲ, ὡς διϊσχυρίζεται, εἰς τὸν ἦχον κλειδοκυμβάλου.. ὅταν ἡ μὲν περιφρονεῖται ἡ δὲ περιφρονεῖ... πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ συνευτυχῶσιν, ἓν γνήσιον τῆς φύσεως τέκνον καὶ ἓν ἐπίπλαστον τῆς τέχνης δημιούργημα; Πῶς νὰ συνυπάρξωσιν οἱ *ἀντίποδες*;...

Ἀλλὰ μετὰ πάντα ταῦτα γνωρίζετε τί σκέπτομαι; νὰ τελειώσω ἐνταῦθα.. φρονῶ δὲ, καὶ πολὺ δικαίως, ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσθέσω ἄλλο τι· διότι ἂν μὲν σᾶς εἴπω ὅτι ἡ Κλυταιμνήστρα ὑπανδρεύθη ἐπὶ τέλους καὶ ταξιδεύει,

ἡ δὲ μήτηρ της εὗρε τὴν ἡσυχίαν της ἐπαναλαβοῦσα τὰς διακοπείσας γειτονικὰς σχέσεις, καὶ σκέπτεται οὕτω νὰ περάνῃ τὸν βίον της... τότε σχεδιάζω κωμῳδίαν· ἂν σᾶς εἴπω ὅτι ἡ μὲν γραῦς μὴ ἀνθέξασα εἰς τὴν τοιαύτην ζωὴν ἀπέθανεν, ἡ δὲ Κλυταιμνήστρα μετὰ τὴν ἐντελῆ πάροδον τῆς νεότητος ἐκλείσθη εἰς μοναστήριον.. τότε σχεδιάζω τραγῳδίαν... ἐνῷ ἐγὼ μόνον *εἰκόνα* ἀνήγγειλα ὅτι θὰ γράψω.

Δ. Γρ. Κ.

Ἐκ μικροῦ βιβλιαρίου, φέροντος τὸν τίτλον «Ῥητὰ τοῦ γέρου Κολοκοτρώνη» καὶ λίαν δυσευρέτου καταστάντος σήμερον, ἀποσπῶμεν τὸ ἑπόμενα ἀνέκδοτα. Σ. τ. Δ.

Ἀνέκδοτα

ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Εἰς τὴν Τριπολιτσᾶ εἶχον γράψει σάτυραν ἐναντίον τοῦ Κολοκοτρώνη καὶ τὴν ἐτοιχοκόλλησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν· ἦτο Κυριακὴ καὶ ἐσυνάχθη κόσμος καὶ ἐδιάβαζεν. Ὁ Γέρο Κολοκοτρώνης ἐπήγαινεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ λειτουργηθῇ, καὶ ὅταν εἶδε τὸν κόσμον συμμαζωμένον, ἔστειλε τὸν γραμματικόν του νὰ ἰδῇ τί τρέχει. Ὁ γραμματικὸς ἐπέστρεψε καὶ ἐμούδιαζε νὰ τοῦ εἰπῇ. Ἔμαθε τέλος πάντων τί εἶναι. Τότε ἐπῆγε, τὴν ἐξεκόλλησε καὶ τὴν ἐπῆρε στὸ χέρι καὶ ὅταν ἀπόλυσεν ἡ ἐκκλησία, τὴν ἔδωκε τοῦ παπᾶ καὶ τὸν ὑποχρέωσε νὰ τὴν διαβάσῃ μεγαλοφώνως εἰς τὸν λαόν. Ἔπειτα, εἶπε, κρίνετε ἂν μὲ βρίζουν δίκαια· καὶ τινὲς λέγουν, ἐπρόσθεσεν, «ὁ κάλπικος παρᾶς μένει στὸ νοικοκύρη του».

*

Ὅσαις φοραὶς καὶ ἂν ἐγράφθη εἰς ξένην στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν, δὲν ἐκρέμασε ποτὲ φούντα εἰς τὸ σπαθί του, ἐξηγῶν κατὰ γράμμα τοὺς στίχους τοῦ πολεμηστηρίου ᾄσματος τοῦ Ῥήγα:

Κάλλιο γιὰ τὴν πατρίδα κανένας νὰ χαθῇ,
Ἢ νὰ κρεμάσῃ φούντα γιὰ ξένον στὸ σπαθί.

*

Προγνώστης τοῦ θανάτου του καὶ χριστιανικὴ ψυχὴ ἐσυγχωριώτανε μὲ ὅσους εἶχε πειραχθῆ ἢ ἐχθρευθῆ εἰς τὴν ζωήν του· ὅθεν καὶ ἐταξείδευσεν ἐπίτηδες εἰς τὴν Ὕδραν τὸ ἔτος 1839, διὰ νὰ ἀνταμώσῃ τὸν γέροντα, ὡς αὐτὸν, Λάζαρον Κουντουριώτην· οὕτως ἔπραξε καὶ μὲ ἄλλους ἐχθρούς του.

*

Εἰς τὸ 1821 Ἰουλίου 20 συνέτρωγαν ὁ Δημήτριος Ὑψηλάντης καὶ ὁ Κολοκοτρώνης εἰς τοὺς ἴσκιους τῶν δένδρων τοῦ Ἄστρους τὴν αὐτὴν ἡμέραν ὅπου ὁ Ὑψηλάντης εἶχε φθάσει. Γίδα ψητὴ στρωμμένη εἰς φύλλα, ἀσκὶ μὲ ῥετσινόκρασο, μισὸ φλασκὶ διὰ ποτῆρι καὶ μαῦρο ψωμὶ ἦτον ἡ ἑτοιμασία τοῦ γεύματος. Ὅταν ἐκάθισαν, κόβοντας ὁ Κολοκοτρώνης τὸ ψητὸ μὲ τὰ χέριά του, εἶπεν εἰς τὸν Ὑψηλάντην· «Αὐτὰ εἶναι τὰ χρυσᾶ πηρούνια καὶ τὰ χρυσᾶ μαχαίρια τῆς Ἑλλάδος, καὶ αὐτὸ τὸ ῥετσινόκρασο τὰ πολύτιμα κρασιά της». Ἄρεσεν εἰς τὸν φιλόπατριν Ὑψηλάντην τὸ γεῦμα τοῦ Κολοκοτρώνη, ἐπειδὴ ἐννόησε τὸ πνεῦμά του. Ἤθελε νὰ τὸν προλάβῃ ὁ Κολοκοτρώνης μὲ μάθημα, αὐτὸν ἀναθρεμμένον μὲ ὅλην τὴν πολυτέλειαν τῆς εὐζωΐας, καὶ νὰ τοῦ εἰκονίσῃ τὰς δεινοπαθείας τοῦ ἑλληνικοῦ ἀγῶνος.

*

Εἶπε μιὰν φορὰν εἰς τὸν Κυβερνήτην.-Μοῦ 'χάλασες τὴν Ἑλλάδα. — Γιατί; τοῦ ἀπεκρίθη ἐκεῖνος.—Γιατὶ ἔπρεπε νὰ τὸ κάμῃς πέντε φράγκικο καὶ 15 νὰ τὸ ἀφήσῃς Τούρκικο, μετὰ 20 χρόνους νὰ τὸ κάμῃς 10 φράγκικο καὶ νὰ τὸ ἀφήσῃς 10 Τούρκικο, καὶ πάλιν μετὰ 20 νὰ τὸ κάμῃς 15 φράγκικο καὶ νὰ τὸ ἀφήσῃς 5 Τούρκικο, ὥστε μετὰ 20 ἄλλους τόσους χρόνους νὰ γένῃ ὅλο φράγκικο.

*

Γέλωτα ἄσβεστον τοῦ ἐπροξενοῦσεν ἡ ἐνθύμησις τῆς ἐπιστολῆς φίλου τινὸς, ὅστις τοῦ ἔγραφεν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην, «ἢ νὰ ἐλευθερωθοῦμεν, ἢ νὰ χαθῆτε».

*

Ὁ γέρο-Κολοκοτρώνης διηγεῖτο τὸν ἑπόμενον μῦθον· Ἕνας Σουλτάνος μίαν φορὰν ἠθέλησε νὰ περιηγηθῇ τὸ βασίλειόν του, νὰ μάθῃ τὰ διάφορα ἤθη τῶν ὑπηκόων του, καὶ νὰ τοὺς διοικῇ ὅπως πρέπει. Οἱ αὐλικοί του ἐναντιόνοντο εἰς αὐτήν του τὴν ἀπόφασι παρασταίνοντές του ὅτι εἶναι ἄμαθος εἰς ταῖς κακοπάθειαις καὶ τοὺς κινδύνους τοῦ ταξειδίου. Ὁ Σουλτάνος ἐπέμενε. Τότε ἕνας γέρος Τοῦρκος, μὲ μεγάλην ὑπόληψιν, εἶπε τοῦ Σουλτάνου· Εἶναι τρόπος νὰ περιηγηθῇς καὶ νὰ μάθῃς τὰ ἤθη τῶν ὑπηκόων σου χωρὶς νὰ ταξειδεύσῃς· κάμε νὰ σοῦ φτιάσουν τσατήρια ὅπου ὅλα, ἀπὸ τὸ χῶμα ἕως τὰ ξύλα ὁποῦ ἔχουν νὰ τὰ σκεπάσουν, νὰ ἦναι ἀπὸ τὸν τόπον ὁποῦ ἐπιθυμεῖς νὰ μάθῃς· κοιμᾶσαι ἔπειτα εἰς καθένα ἀπὸ αὐτὰ μίαν νύκτα καὶ εἰς τὸν ὕπνον σου θὰ σοῦ παρουσιασθῇ ὁ τόπος ἀπ' ὅπου εἶναι τὸ τσατῆρι μὲ τοὺς κατοίκους του καὶ μὲ τὰ ἔργα ὁποῦ συνειθίζουν, καὶ ἔτσι ἠμπορεῖς νὰ μάθῃς ὅ,τι ἐπιθυμεῖς, χωρὶς νὰ κακοπάθῃς ταξειδεύοντας. Ὁ Σουλτάνος ἐκαταπείσθη εἰς τοὺς λόγους τοῦ γέρου, καὶ ἔκαμε καὶ τοῦ ἔφτιασαν τσατήρια ὅπως ὁ γέρος τοῦ εἶχε παραστήσει. Τοῦ ἔφτιασαν τσατήρια ἀπὸ κερεστὲ τῆς Ῥούμελης, ἄλλο ἀπὸ τῆς Ἀνατολῆς, ἄλλο ἀπὸ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἄλλο ἀπὸ τοῦ Μωρέως, καὶ εἰς καθένα ἀπὸ αὐτὰ ἐκοιμήθη μίαν νύκτα. Κοιμώμενος εἰς τὸ τσατήρι τῆς Ῥούμελης εἶδε πολέμους, ἄτια νὰ χλιμιντροῦνε. Ἐκοιμήθη εἰς τὸ τσατήρι τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐκοιμήθη γλυκὰ ὡσὰν νὰ πίῃ ἀριόνι. Ἐκοιμήθη εἰς ἐκεῖνο τῆς Αἰγύπτου καὶ εἶδε τὸ Νεῖλο νὰ χύνῃ πλημμύρα θησαυροῦ, ἀλλὰ πλούτη τυφλά. Ἐκοιμήθη καὶ εἰς τὸ τσατήρι τοῦ Μωρέως, καὶ εἶδε

τρεῖς χιλιάδες διαβόλους μὲ δαυλοὺς ἀναμμένους στὸ χέρι νὰ τρέχουν καὶ νὰ κάνουν ταραχὴ ἀνυπόφορη.

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ κ. Κ. . . ταξειδεύει.

Θέλει ν' ἀνοίξῃ τὸ κιβώτιόν του ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου, ἀλλὰ κατέχεται ὑπὸ μεγάλης ἀμηχανίας.

— Τώρα τί νὰ κάμω ; ἀναφωνεῖ· ἔχασα τὸ κλειδί !

— Πράγματι εἶνε πολὺ δυσάρεστον, τῷ λέγει εἷς συνταξειδιώτης.

— Πολύ, πάρα πολὺ δυσάρεστον.

Αἴφνης ὁ Κ. . . πλήττει τὸ μέτωπόν του.

— Τί ζῶον ποῦ εἶμαι . . . θὰ τὸ ἔκλεισα εἰς τὸ κιβώτιόν μου !

*
* *

Μεταξὺ δύο ἀγυιοπαίδων:

— Ἔχεις καὶ ῥωλόγι αἴ ;

— Καὶ βέβαια.

— Καὶ πόσο σοῦ κόστισε ;

— Δὲν ῥώτησα τὴν τιμή· δὲν ἦταν κανεὶς 'ς τὸ κατάστημα.

*
* *

Μεταξὺ δύο φίλων.

— Ἀλήθεια, αὔριον ἀναχωρῶ.

— Καὶ γιὰ ποῦ ;

— Πηγαίνω εἰς τὴν Ἰταλίαν.

— Διὰ ὑποθέσεις ;

— Ὄχι, χάριν διασκεδάσεως, ὡς περιηγητής.

— Παίρνεις καὶ τὴν γυναῖκά σου ;

— Δὲν ἤκουσες τί σοῦ εἶπα ; πηγαίνω χάριν διασκεδάσεως !

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τὸ βάρος τῶν ἀηδιῶν, ὅσας μᾶς ἐπιβάλλει ὁ κόσμος, θὰ ἦτο κατὰ τὸ ἥμισυ ὀλιγώτερον, ἐὰν τὰς ἀηδίας ταύτας ὁ κόσμος δὲν μᾶς ἠνάγκαζε νὰ ὀνομάζωμεν ἡδονάς, καὶ νὰ τὰς παραδεχώμεθα ὡς τοιαύτας.

* * Ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐζωΐα δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖα, ἵνα μορφωθῇ κάλλιστα ὁ ἄνθρωπος, διότι τὰς πλείστας καὶ τὰς σπουδαιοτέρας πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ὑπηρεσίας ὀφείλομεν εἰς ἀγενεῖς ἀνθρώπους. Ἡ εὐζωΐα δὲν συνειθίζει τοὺς ἀνθρώπους νὰ παλαίωσι πρὸς τὰ προσκόμματα, οὐδ' ἐξεγείρει τὴν αἴσθησιν τῆς δυνάμεως, ἥτις εἶνε τοσοῦτον ἀναγκαία πρὸς ἐνεργητικὰς καὶ ὠφελίμους πράξεις. Ἡ πενία οὐδόλως προϋποτίθησι τὴν δυστυχίαν· δύναται μάλιστα δι' ἰσχυρᾶς προσωπικῆς ἐνεργείας νὰ μεταβληθῇ εἰς εὐλογίαν, διότι ἡ πενία ἀναγκάζει τὸν ἄνθρωπον νὰ ἀγωνίζεται κατὰ δυσχερειῶν τοῦ βίου, καὶ εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον εὑρίσκουσιν οἱ μεγάθυμοι δύναμιν, πεποίθησιν καὶ ἐπὶ τέλους θρίαμβον, ἐνῷ οἱ νωθροὶ ἐπιτυγχάνουσι μὲν πολλάκις τῆς εὐζωΐας, ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ ἐξευτελισμοῦ. (Σμάϊλς).

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

*** Λέγεται ὅτι μέγα μέρος τῆς περιουσίας τοῦ λόρδου Βήκονσφιλδ ἐκληροδοτήθη εἰς αὐτὸν ὑπὸ χήρας τινὸς θαυμαζούσης τὴν ῥητορικὴν αὐτοῦ δεινότητα.

Τῷ 1851 ἄγνωστός τις τῷ Δισραέλῃ κυρία ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ἐπανειλημμένως αἰτουμένη συνέντευξιν. Ὁ Δισραέλης οὐδενὶ ἠξίωσε προσοχῆς τὴν αἴτησιν ταύτην· τότε δ' ἡ ἐπιστέλλουσα ἀπηυθύνθη πρὸς τὴν σύζυγόν του, προστιθεῖσα ὅτι ἦτον ἑξηκονταέτις καὶ περὶ τὸ τέρμα σχεδὸν τοῦ βίου της. Ἡ κ. Δισραέλη συγκατετέθη νὰ δεχθῇ τὴν ἐπίμονον ταύτην κυρίαν, ἥτις ἐξήγησεν εἰς αὐτὴν ὅτι ἦτο χήρα ἀνωτέρου ἀξιωματικοῦ τοῦ ἐν Ἰνδίαις στρατοῦ, ὅτι ἐθαύμαζε θερμῶς τὴν φιλολογικὴν καὶ πολιτικὴν μεγαλοφυΐαν τοῦ Δισραέλη, καὶ ὅτι ἐπεθύμει νὰ τὸν ἀνακηρύξῃ κληρονόμον της.

Ἡ κ. Δισραέλη ἐγνωστοποίησε ταῦτα πάντα εἰς τὸν σύζυγόν της, ὅστις ἐκλαβὼν τὸ πρᾶγμα ὡς ἀστειότητα ἔγραψε *διασκεδάσεως χάριν* εἰς τὴν ἐνθουσιωδῶς θαυμάζουσαν αὐτὸν κυρίαν ἐκείνην, ὅτι οὐδεμίαν θὰ ἐπέφερεν ἔνστασιν, ἂν ἤθελε νὰ τὸν καταστήσῃ κληρονόμον της. Μετὰ δύω ἡμέρας ὁ Δισραέλης ἔλαβε μίαν ἐπιστολήν, ἣν ἔθηκε, χωρὶς νὰ τὴν ἀποσφραγίσῃ, ἐντὸς τοῦ θυλακίου του, ὅπου καὶ τὴν ἐλησμόνησε. Ἡ ἐπιστολὴ ἐπὶ πολλὰς ἑβδομάδας ἔμεινεν ἐντὸς τοῦ θυλακίου, τέλος δὲ ὁ θαλαμηπόλος του ἐκπλαγεὶς ὅτι εὗρεν κλειστὴν εἰσέτι τὴν ἐπιστολὴν μετὰ τοσαύτας ἀπὸ τῆς παραλαβῆς της ἡμέρας, ἔφερεν αὐτὴν πρὸς τὸν κύριόν του. Ὁ Δισραέλης τὴν ἤνοιξε· ἦτον ἡ γραφὴ τῆς φίλης του, ἥτις τῷ ἔγραφεν ὅτι ἐλυπεῖτο μὲν πολὺ διότι δὲν συγκατετίθετο νὰ ἔλθῃ εἰς συνέντευξιν μετ' αὐτῆς, ἀλλ' ὅτι ὅπως τῷ τεκμηριώσῃ τὴν θερμότητα τῆς συμπαθείας της ἐνέκλειεν ἐντὸς τῆς ἐπιστολῆς της γραμμάτιον χιλίων λιρῶν στερλινῶν διὰ τὰς δαπάνας τῶν προσεχῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν.

Ὁ κ. Δισραέλης ἐπεσκέψατο τότε τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐκείνην κυρίαν, ἥτις τῷ ἔδειξε διαθήκην, δι' ἧς καθίστα αὐτὸν μοναδικὸν κληρονόμον πάσης τῆς περιουσίας της ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ νὰ ἐπισκέπτωνται αὐτὴν ὁ Δισραέλης καὶ ἡ κυρία του δὶς τοῦ ἔτους εἰς τὴν ἐν Τόρκαϋ οἰκίαν της.

Μετὰ πέντε ἔτη ἡ γενναία χήρα ἀπέθανε, καὶ ὁ Δισραέλης ἐγένετο κύριος πεντήκοντα χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν, ἀργυρῶν ἐπιτραπεζίων σκευῶν, κοσμημάτων, ὡραίας βιβλιοθήκης καὶ μεγαλοπρεπεστάτης οἰκίας.

Εἰς Ἀναγνώστης

Τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς φιλαργυρίας :

Ἀποθνήσκων τις νὰ γράψῃ ἑαυτὸν κληρονόμον τῆς περιουσίας του.

ΑΘΗΝΗΣΙ, — ΤΥΠΟΙΣ ΚΟΡΙΝΝΗΣ ΠΛΑΤΕΙΑ «ΣΜΟΝΟΙΑΣ»